

Dirbkime kad Lietuva vėl Butų Laisva, Nepriklausoma ir Laiminga!

DIRVOS DVIGUBAS JUBILEJINIS NUMERIS

DIRVOS skaitytojams primename kad šis Dirvos numeris skiriamas dvejomis tikslui — paminėti Lietuvos Nepriklausomybės 25 metų sukaktį, ir atžymėti Dirvos redaktoriaus Kazio S. Karpiaus 25 metų Dirvos redagavimą. Tiedu pažymėjimai atliekama vienu kartu, ir tie kurie prisidėjo prie šio numerio išleidimo savo finansine parama, tokiu būdu vienu kartu atliko dvigubą darbą. Kitoje dalyje šiame numeryje rasite vardus tų asmenų kurie davė savo dovanas. Ačiu jiems.

Dirvos nuolatinis dirbimas Lietuvos reikalams ir jos dabartinio redaktoriaus vedimas tautinės linijos nesvyruojant nei kairėn nei dešinėn per pastarus 25 metus, padarė Dirvą Amerikos ir Lietuvos tautininkų stiprią tautinę tvirtovę. Tautinė dvasia išsilaikė, nežiurint didelių sukrėtimų, kurie po 1926 metų Gruodžio 17-tos tautinio posūkio Lietuvoje į Amerikos Lietuvius, nepripratusius Lietuviškai protauti, atsiliepė gana skaudžiai.

Kaip atsimername, tik Dirva su Karpium ir Vienybė su Juezu O. Širvydu iš pirmos dienos, kaip tik gavo žinias apie naują tautinį posūkį Lietuvoje, stojo už tą posūkį, nujausdami kad jis išeis mūsų tautai į gerą.

Kiti visi laikraščiai išsoko prieš tą įvykį, nes jie buvo labiau susirupinę savo partijų vienminčių likimu ir gerove, ne tautos reikalais.

Iš organizacijos kuri iki tol skaitėsi save atstovaujanti tautinę srovę, išsisijoję patriotinis tautinis elementas, kuris nuo pat 1914 metų karo dirbęs už Lietuvos tautos teises, norėjo kad tos teisės ir būtų apgintos. Dirbti su tais kurie Lietuvoje matė tik partijas ir tai Lietuvos gerovei statė savo vienos siauros partijos reikmę, Amerikos tautininkai negalėjo, ir dėl to įvyko pasidalinimas. Budami tikri idealistai, Amerikos tautininkai nesirupino steigimu net savo paskiros partijos, bet sekė Lietuvos tautininkus ir tėmėdami jų daromą gerą ir savo tėvynės Lietuvos pažangą, tuomi tenkino. Amerikos tautininkų "partija" buvo tai jų dvasinis susirišimas ir Lietuviškos Lietuvos idealizavimas.

Sulaukus 25 metų Lietuvos Nepriklausomybės Vilniuje paskelbimo sukakties, tautininkai su pasigerėjimu prisimena Lietuvą kurią jie rėmė ir už kurią dirbo, ir kuri dabar klastingų kaimynų parblokšta. Bet jie ir vėl stoja dirba už jos laisvės ir garbės atstatymą.

VALDŽIOS IŠSIRINKIMĄ PALIKO PAČIAI LIETUVAI

Amerikos Lietuvių Visuotinis Seimas New Yorke, Kovo 18 d., 1918 metais, kaip randame Dirvoje užžymėta, suprato kad Lietuvos valdžios formą reikia palikti patiems Lietuvos žmonėms nustatyti, o ne čia Amerikoje Lietuvai valdžią rinkti, kaip tai daro dalis siaurai manančių, ar pasalingus tikslus turinčių srovinių politikierių dabar.

Štai kaip apie tai išsireiškia Visuotiname Seime priimtoje rezoliucijoje:

"Todel, palikdami Lietuvos piliečiams apsispręsti valdžios formą, bet stovėdami už demokratijos principus, mes tariame:

"Kad Lietuvos valstybėje būtų įgyvendinta kuopliausiai tikros demokratijos principai su respublikoniška valdžios forma" ir tt.

Tas Amerikos Lietuvių Seimas numatė ir aiškiai pasisakė ir kitais klausimais, kaip paveizdan santikavimą su kitomis tautomis. Štai kaip rezoliucijoje pasakyta:

"Lietuva nepakės primetimo iš šalies kokių nors politiskų ryšių su kokia nors tauta".

O ką daro šių dienų Lietuvos "vaduotojai"? Paimkime p. Pakštą ir kitus jo artimus bičiulius: jie ir rašogamina projektus federacijoms, unijoms, konferencijoms Lietuvii tautai su Skandinavais, su Lenkais, ir gal netrukus pagamins projektą Lietuvai sąjungos su Rusija; jie eina pas Lenkus, tariasi su jais...

Kuriose tik kolonijose rengta Vasario 16-tos paminėjimai šymet, kur tik veikia Pakšto ir kitų jo bendrytaka, ten mūsų tautos reikšmingoje šventėje buvo prikiesta Lenkai kalbėti, ir tie mūsų tėvynės "vaduotojai" tiesė ranką savo tautos amžiniams priešams, tie klausė Lenkų kalbų ir nesigėdino prieš mūsų visuomenę su Lenkais greta scenoje sėdėti! Publikoje buvo aiškūs pasipiktinimai, nors susimaišę Lietuviai ir vengė atvirų demonstracijų prieš tai.

Lietuvos Respublikos Prezidentas, Antanas Smetona, iškilmingai Clevelando Lietuvių su-tiktas, kalba prie savo bendradarbio Dr. Jono Basanavičiaus paminklo, Clevelando Lietu-vių Kultūriniam Darželyje. Nors Lietuvoje mūsų tautiniai paminklai gal bolševikų ir nazių išvartyti, Clevelando Lietuvių Darželyje jie stovi didelėje pagarboje. Aukštutinėje Darželio dalyje randasi Dr. Vinco Kudirkos paminklas. — Dešinėje, su gėlių puokšte ran-kose, yra poni Smetonienė, greta jos dešinėje stovi p. Jadvyga Tubelienė.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS AKTAS PASKELBTAS VILNIUJE VASARIO 16, 1918

Lietuvos Taryba, savo posėdyje Vasario 16 d., 1918 metais, vienbalsiai nutarė kreip-tis: į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių vyriausybės šiuo pareiškimu:

Lietuvių Taryba, kaip vienintelė Lietuvos tautos atstovybė, remdamos pripažinta-ją tautų apsisprendimo teise ir Lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu Rugsėjo 18-23 dd., 1917 metais, skelbia atstatanti Nepriklausomą Lietuvos Valstybę su sostine Vilniu-je ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tau-tomis.

Drauge Lietuvos Taryba pareiškia kad Lietuvos Valstybės pamatus ir jos santikius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti Seimas, demokratinio būdu visų jos gyventojų išrinktas.

Dr. J. Basanavičius	D. Malinauskas	A. Stulginskis
K. Bizauskas	V. Mironas	A. Smetona
M. Biržiška	S. Narutavičius	J. Smilgevičius
S. Banaitis	A. Petrulis	J. Stangaitis
P. Dovylaitis	K. Saulys	J. Vailokaitis
S. Kairys	Dr. J. Šaulys	J. Vileišis
P. Klimas	J. Šernas	

Vilnius, Vasario 16 d., 1918 m.

DR. J. BASANA VIČIUS IR ANTANAS SMETONA CLEVELANDE

Kaip tai likimo lemta kad du žymieji anų laikų dar-buotojai, Lietuvos žadintojai, švenčiant 25 metų nepriklausomybės sukaktį, rastųsi Clevelande. Tai An-tanas Smetona, Lietuvos Prezidentas ištremime, apsi-gyvenęs Clevelande, ir Dr. Jonas Basanavičius, pramin-tas Lietuvių Tautos Patriarku, kurio biustas stovi Cle-velando Lietuvių Kultūriniam Darželyje. Dr. Basana-vičius, kaip žinoma, mirė Vasario 16, 1927 metais, ir pa-laidotas Vilniuje. Jam paminklas pastatyta Karo Mu-zejaus sodyboje, Kaune. To paminklo kopija randasi Clevelando Lietuvių Darželyje. Jeigu bolševikai ar na-ziai nuvartė Lietuvių tautos paminklus, okupavę mūsų šalį, tai Clevelande išlaikyta paminklai Basanavičiaus ir Kudirkos. Niekur kitur pasaulyje už Lietuvos ribų nėra nieko panašaus Lietuvos tautai įrengta.

Lietuvos Nepriklausomybės Akto pasirašytojai ir skelbėjai, tie 20 asmenų kurie sudarė Lietuvos Tarybą, išblaškyti, kiti jau žuvę, nes pateko sovietų ištremiman, ar slopinami Vokiečių okupantų. Nei vienas kitas jų neturėjo laimės viešai ir iškilmingai minėti 25 metų su-kaktį to įvykio kuris gimė Vilniuje, tiktai į Ameriką pa-tekęs Prezidentas Antanas Smetona. Jis tą šventę mi-nėjo su Clevelandiečiais. Ir čia, savo dvasioje, su Cle-velandiečiais dalyvavo ir juos laimino Dr. Jonas Basa-navičius, kurio paminklas stovės ilgus laikus, net ir po to kai jau mūsų senosios kartos ateivių nei vieno bus nelikę Amerikos kontinente.

'SUDARYTA NAUJA LIETUVOS VALDŽIA'

Tuo antgalviu, Balandžio 19, 1918 metais, Dirvoje buvo paskelbta pirmutinė žinia apie susidarymą Lietu-vos atsteigiamos valstybės valdžios. Žinia buvo gauta iš Tėvynės redakcijos New Yorke. Pranešimas Ameri-kos Lietuviams buvo siųstas per Yokohamą, Japoniją, išsiųstas Kovo 26 d. 1918 metais. Seka:

"Sudaryta liglaikinė valdžia ir sutvarkyta ministe-rijos: Smetona — premjeras; Dovydaitis — apšvietos ministeris; Šaulys — užsienio reikalų ministeris; Smil-gevičius — išdo ministeris; Biržiška — teisių ministe-ris; J. Vileišis — viešųjų darbų ministeris; Malinauskas — apsaugos ministeris.

"Sudarytas Komitetas Gražinimui Pabėgėlių ir vei-kia pasekmingai.

"Dr. J. Šliupas paskirtas pilnavaliu pasiuntiniu į Suvienuytas Amerikos Valstijas; Aukštuolis — į Skandi-navijos valstybes; Yčas — į Prancūziją ir Angliją; Ga-brys — į Centralines Valstybes.

"Organizuojama Nacionališka Armija.

"Paskelbta pilnas Lietuvos neutrališkumas.

"Užverta (užtvirtinta) politiška ir ekonomiška su-tartis su švedija.

"Detaliai uždarytame laiške."

Kitas pranešimas, tilpęs Dirvos Gegužės 10, 1918 m. numeryje paduoda Lietuvos valdžios derybas su Vokie-tija už Lietuvos pripažinimą. Minima apie Gruodžio 21, 1917 Lietuvių seimą, kuris "išreiškė norą kad Lie-tuva būtų nepriklausoma valstybe" ir "pasizada būti su Vokietija amžinai sąjungoje" net "Vokietija pripažys-ta Lietuvą esančia liuosa ir nepriklausoma valstybe".

Liepos 19, 1918, Dirvoje buvo paduota žinia:

"Lietuvos Valstybės Taryba tik ką išnešė protestą prieš aneksionistų pasiryžimus kurie dabar vis labiau ir labiau Vokietijoje pradeda apsieikšti."

Iš tų pranešimų matosi kaip Vokietija, jau padarius taiką su Rusija, ir Brest-Litovske davus Lietuvii komi-sijai pažadą pripažinti Lietuvą nepriklausoma, pradė-jo dėti pastangas prisijungti Lietuvą sau ir laikė ją da-limi savo vidaus reikalų. Nors buvo priekaištų kad Lietuvių Taryba nori ir karaliaus ir Uracho, tačiau tie pranešimai buvo tik sensacijos, ar gal Vokiečių pastan-gos Lietuvius kaip nors prisivilioti. Pačių Lietuvių pa-stangos visada buvo įsteigti laisvą ir nepriklausomą sa-vo valstybę, kaip pasako Lietuvos Valstybės Tarybos protestai ir pastangos Vokiečiams neužsileisti.

Lietuvos Tarybos Vasario 16-tos, 1918 metų pa-skelbtas aktas Amerikos Lietuvius nepasiekė tais me-tais, nes apie tai niekur nėra paminėta. Susisiekimas su Lietuva, jei esant Vokiečių okupuotai, nebuvo gali-mas.

Mūsų Tautinė Ideja

Rašo VYT. ŠIRVYDAS.

KELIŲ kitataučių rašytojų mintis palyginęs, Dr. D. Alseika savo veikalė "Lietuvių Tautinė Ideja Istorijos Šviesoje" (išleista 1924 m.) sako:

"Tauta tai bendros kilmės žmonių visuomenė, turinti (arba turėjusi) bendrą kalbą, bendrą istorinę praeitį, ir bendrus dabarties dvasios reikalus".

Dr. Alseika toliau sako: "Jei tautos nariai turi tų bendrų reikalų supratimą, savo praeitį ir kalbą gerbia, yra laisvi (arba trokšta būti laisvi) nuo savų neapgrūbtųjų valdovų ir nuo svetimų tautų, jei kuria savo ypatingą tautinę kultūrą — tai sakome, tokia tauta yra sąmoninga tauta ir turi tautinę ideją."

Apie Lietuvių buvimą tauta šiandien jokių abejonių nėra. Visi apsišvietę žmonės žino, Lietuviai ne Lenkai, ne Rusai ar Vokiečiai, bet atskira Lietuvių tauta.

Kaip tauta, Lietuviai turi savo tautinę ideją. Jos pagrindinė sąvoka — laisvė užima patį centrą. Laisvė, pasirodo, yra ir visos žmonijos centrinė ašis. Žymus Italas liberalas, istorikas Benedetto Croce savo veikalė "History is the Story of Liberty" sako, laisvė yra istorijos nuolatos kuriamas dalykas. Norėdami suprasti ką žmogaus protas kiekvienam gyvenimo atžvilgiui sukūrė, turime kreiptis su klausimu pas laisvę. Kas tik turi teisybę, poetiškumą (grožės) ir gerumo žymų kilo iš laisvės įsikūnijimo žmogaus mintyje ir veikloje.

Bet laisvės gyvenimas ryžtingas ir pilnas pavojų. "Tas laisvės nevertas kas negina jos", skelbia iš poeto Goethe's paimta mintis Amerikos Lietuvių laisvai Lietuvai dovanotame Laisvės Varpe. Kova už laisvę pagimdo stiprias asmenybes. Ji žmogų ir tautą išauklėja. Rusų rašytojas Leontjevas net tvirtina, jei pasaulyje piktą nebutų, žmonija neturėtų stiprių asmenybių, kovojusių prieš vienokį ar kitokį piktą.

Lietuvių tautinė ideja, Dr. Alseika teisingai sako, tautoje emė plėstis ir vystytis tik pradedant Lietuvių šviesuomenės bendradarbiavimui su liaudimi. Šio bendradarbiavimo pradžia siekia Dr. Jono Basanavičiaus Aušros gadyne. Tie bendradarbiai teisingai vadinami "Aušrininkais" — jie sukūrė tautinės idejos aušrą. Šviesuomenė judino tuo metu Europoje plačiai (po tautiniai-demokratinės Prancūzų revoliucijos) pasklidusios laisvės ir visų žmonių ir tautų lygybės idejos. Tos idejos Lietuvoje susijungė su tuo Didžiųjų Lietuvos Kunigaikščių gadyne ir seniau mūsų liaudyje užsilikusiu stipriu tautinio išsilaikymo (neištautėjimo) jausmu. Vakarų Europos laisvės ir lygybės filosofinės idejos, sujungtos su mūsų liaudies stipriu palinkimu laikytis savo kalbos, papročių, dainų ir gyvenimo būdų, šviesuomenė ir liaudžiai bendradarbiaujant sukūrė mūsų dvidešimto amžiaus Lietuvos tautinę ideją.

Dr. Alseika rašo: "Devyniolikto amžiaus paibačioje užgimė (ne atgimė) Lietuvių tautinė ideja ir pradėjo su pažanga jungtis. Į pažangą mūsų tautą stumė: išsilaikymo jausmas, ekonominiai reikalai ir Vakarų Europos civilizacija. Basanavičiaus, Šliupo, Kudirkos, Jakšto ir Maiorionės nuopelnas čia kad pirmieji paskelbė ir dokumentais įrodė Lietuvių turėjimą tvirtų tautos pagrindų ir jų galią būti sąmoninga, kultūringa ir laisva tauta, tinkama priimti į kultūrinių tautų šeimą."

GYVYBĖS IR LAISVĖS IDEJA

Lietuvių tautinės idejos centre, kaip sakėme, stovi laisvė. Ji atsiremia gamtos įstatymu, pagal kurį kiekvienas gyvūnėlis, kiekvienas asmuo ir organizmas stengiasi likti gyvas ir laisvas.

Lietuviai yra Lietuviai ir nori laisvai Lietuvai gyventi. Tai jo tautinė ideja. Tai jam įgimta jo gyvybės gaivalingoji butenybė. Kiekvieną gyvybę galima silpninti, liga apkrėsti, sunaikinti. Kiekvieną gyvybę nori gyventi. Ji nori laisvai gyventi visais įgimties atžvilgiais, pas žmogų žabojamais tik prisilaikomos ar tinkamos doros dėsniais.

Liublino unija slopino Lietuvos laisvą gyvybę (netekome bajorų ir kunigų luomo). Carų okupacija norėjo tautinę gyvybę sunaikinti, padarant iš Lietuvių "Šiaurės Vakarų krašto pravoslavus Rusus". Bolševikų ir nazių okupacijos taip pat stengėsi Lietuvių tautinę gyvybę sunaikinti. Tai karti mūsų istorijos pamoka. Tautinė ideja mums liepia kovoti už Lietuvių laisvę. Jei Europoje kada susidarys tautų federacija, tai jai norime ineiti ne kaip kurios nors kitos valstybės sudėtinė dalis bet kaip laisva, lygiomis teisėmis su kitomis, tauta!

Tiesa, Anglas filosofas Bertrad Russell savo veikalė "Freedom and Organization, 1841-1941" nurodo, laisvę vis stipriau veikia suorganizavimo principas, kurį gimdo pramonės ir mokslo technika. Mokslas ir technika pasaulį žymiai susiaurino. Gali būti, jame jau nebėra vietos griežtai nuo viena kitos nepriklausomoms valstybėms, kaip visuomenėje nebėra vietos griežtai nuo vienos kito nepriklausomam piliečiui. Pilietis vis labiau ir labiau įstatymais varžomas, verčiamas susiklausyti. Jam neleidžiama keimyno langų daužyti, vaikų į pradinį mokyklą neleisti, apkrečiamas ligas platinti. Gali

buti, po šio karo (kurį daugelis skaito ir pasaulinių perversmų-revoliucija) bus suorganizuota ir įkūnyta Susivienijusių Tautų Pasaulinė Valsybė, kurioje laisvės ir susiorganizavimo principai ras tikslų sutapimą.

Jei tas įvyktų — Lietuviai į tokį naują pasaulinį vienetą nori ineiti kaip laisvi Lietuviai, tokiomis pat teisėmis kaip Norvegai, Holandai, Rusai, Lenkai ir kt.

AMERIKOS LIETUVIŲ ROLĖ

Savo tautos laisvės istoriniame kurime Amerikos Lietuviai visados vaidino pirmąją rolę. Kun. Jonas Žilius savo veikalė "Lietuviai Amerikoje" 1899 metais rašė:

"Vokiečių valdžia išvien su Rusų pradėjo Lietuvių persekioti. Lietuvių tautinio sąjūdžio dalis tapo perkelta Amerikon. Čia išsėmė rimčiausi laikraščiai ir vertingiausios Lietuvių knygos; čia kyla ir vykdoma svarbiausi ir Tėvynei naudingiausi sumanymai."

Mes visi atsimename ką Amerikos Lietuviai 1914-1918 metų laikotarpiu Lietuvos laisvei nudirbo: surinko Amerikoje \$130,000 ir dar iš Raudonojo Kryžiaus gavo \$100,000 nuo karo nukentėjusių pašalpų, be to, patys sukėlė apie \$100,000; jie sumetė apie \$500,000 aukų politinei laisvės veiklai; jie pasiuntė savo delegatus su pinigais Taikos Konferencijon ir pasistengė (per Amerikos atstovus) kad Lietuvių delegacija konferencijon būtų įleista; per šios delegatus gavo penkių milijonų dolarių Amerikos paskolą reikmenimis kurios padėjo Lietuvai ant ekonominių kojų pastatyti; vėliau, Amerikos Lietuviai tiesioginiai savo giminėms pasiuntė tarp 3 ir 5 milijonų dolarių naujų kapitalų ekonominiam atsistatymui ir įtakavo Amerikos vyriausybės aukštesnius pareigūnus pripažinti nepriklausomą Lietuvos respubliką de jure.

Ir šio karo metu Amerikos Lietuviuose dega noras savo istorinį vaidmenį dar sykį suvaidinti. Čia spauda, ypatingai tautinė Dirva, yra svarbus ir naudingas veikėjas. Pas Amerikos Lietuvius palaipsniui bręsta ši mintis: visomis įėjomis dirbti už Amerikos pergalę, pasitiktį kad galinga ir priešus nugalėjęs Amerika atsimins savo istorinės politikos principus, kuriuos Valstybės pasekretorius Sumner Welles pareiškė kada Sovietų Rusija okupavo nepriklausomą Lietuvą (Birželio 15, 1940 metais). Tada p. Welles parbėžė Amerikos valdžios ir žmonių nusistatymą nepripažinti ginklų ar jų grąsa padaryto smurto. Sako, Amerikos žmonės nepakenčia vienos valstybės kišimosi į vidinius kitos valstybės reikalus. Savo žodžius p. Welles pa- baigė pareiškimu:

"Amerika ir ateityje šių principų laikysis, nes jos žmonės įsitikinę, jei tarptautiniais santikiais nebus prisilaikoma šių principų minties tai išminties, teisingumo ir įstatymų santvarka — kitais žodžiais, civilizacijos pats pagrindas — žus."

Amerikos Lietuviai žino kad Amerikos Prezidento Rooseveltto ir Anglijos premjero Churchillio paskelbtas Atlanto Charterio trečias posmas skelbia "všoms tautoms teisę pasirinkti gyventi po kokia nori valdžios forma". Amerikai karą laimėjęs, Amerikos Lietuviai tiki, šis trečias posmas bus laikomas mintyje sprendžiant dviejų okupuotų nuteriotos Lietuvos likimą. Dirbti visomis pajėgomis Amerikai ir pasakyti Amerikai mūsų tautinės idejos centrinę mintį — laisvę — tai Amerikos Lietuvų istorinis uždavinys. Tikimės, Amerika nepamirs ir kito Amerikos Lietuviams rūpimo dalyko: pašalpos nuo karo nukentėjusiems Lietuviams. Jei bus šelpiama Graikai ir Norvegai, tikimės, nebus pamiršti ir Lietuviai. Tiesa, reikia ir mums patiems čia dirbti!

Sidabrinę Vasario 16-tos pareiškimo sukaktį minėdami, pasiryžkime dar drąsiau ir gyviau savo istorinę pareigą eiti!

SESEI LIETUVAITEI

(A. Rytmetytė)

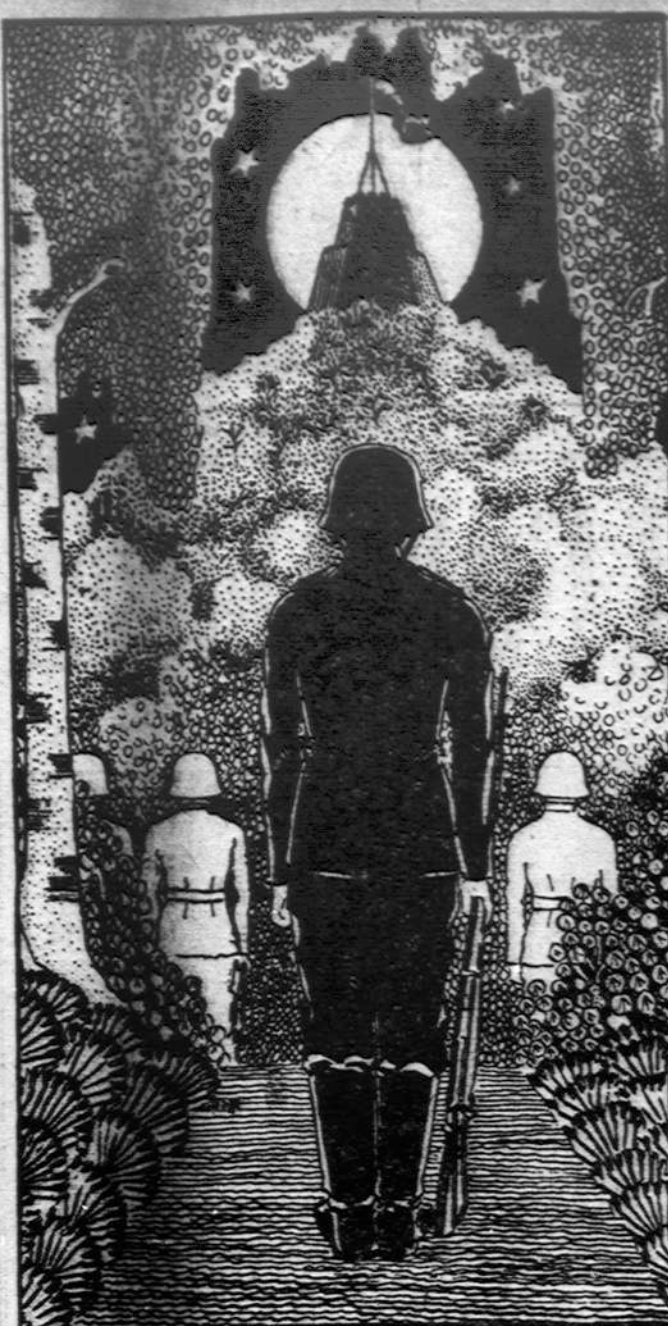
Atminki, sese, kas buvo miela —
Gimtąjį sodžį, nekaltą sielą....
Žvelgk į tėvynės vargo palangę —
Žiaurusis priešas ten atsidangęs.

Kankina brolius, engia ir žudo,
Už tautos darbą rusiuose pūdo.
Jie mūsų tautą nor' išnaikinti,
Mūsų brangią laisvę nori suminti.

Narsūs Lietuvis amžiais budėjęs,
Kovos už laisvę prieš niekadėjus!
Žadins tautiečius iš apsnudimo —
Už mielo krašto prisikėlimą.

Siela Lietuvos juk laisvės trokšta,
Ji nebus amžiais žiauriai parblokšta....
Seinsis Lietuvos jėgų iš seno —
Iš mūsų bočių narsumo, meno.

Tenai kur pilys kerpėtos gludi —
Siela Lietuvos ten amžiais budi!
Tie mūrų dvelkia amžių senovė —
Čia mūsų širdžių tikra šventovė.

KATALIKŲ IR SOCIALISTŲ PRIESPRIEŠOS

Pradžioje šio straipsnio reikiama pasakyti jog antraštė paliečia tik katalikų "vadus" susispietusių prie Liet. žinių ir Draugo. Sveikoji katalikų visuomenė ne tik jų kenksminga akcija piktinasi, bet ją randa pražūtinga ir kenksminga visais atžvilgiais mūsų visų pa- stangose Lietuvos nepriklausomybės iškovojimui.

Ne nuo šiandien kiekvienas Lietuvos suprantą ir jaučia visų Lietuvių vienybės reikalingumą: nežiūrint kokias jis srove prigulėtų, išskyrus tuos kurie yra aiškiai Lietuvos priešais. Atrodo, užtenka geros valios, savitarpio pagarbos, tolerancijos ir džentelmeniškumo kad priėjus prie galutinės vienybės pozityviam darbiui.

Sausio 7, 8 ir 9 dienomis įvyko Amerikos Lietuvių Tarybos, Lietuvių Tautinės Tarybos bei kitų organizacijų suvažiavimas New Yorke. Tarp kitko nutarta mesti seną paprotį šmeižimo kitų srovių, vieningai stoti į darbą. O per vietinių New Yorko laikraščių redaktorių surengtą vakariene dalyviai priėjo prie bendros minties kad šiuo laikotarpiu reikia užmiršti mažumus, o dirbti kuoglaudžiaisia. Skirtingų pakraipų vadai bei laikraščių redaktoriai ne tik spaudė vieni kitoms dešines, bet ir bučiavo!

Džiaugėsi visi. Pirmas savo džiaugsmą išreiškė K. Baras, Draugo bendradarbis, rašydamas (nors jo specialybė Lietuvoje ir čia yra "gnybti" iš pasaly): "Kai bus vieninga mūsų spauda, kai laikraštinkai tarp savęs susitars ir bendradarbins, tuomet ir visuomenėje atsiras daugiau šiandien taip reikalingo vieningumo" (Sausis, 12 d.).

Nepriklausomos Lietuvos priešai-bolševikai iš paskelbto vieningumo matė savo planams tikrą pavojų: "Jie užkinkė visas savo pajėgas (suprask komunistai), paleido į darbą savo plačias gerkles ir visus savo laikraščius, kad tik pakenktų tiems kilniems ALT dar- bams kokių dirbti ji užsimojo.... Jie norėtų kad ne tik įvairios patriotiškos Lietuvių grupės tarp savęs jokios bendros kalbos nebesurastų, bet iš viso, kad Lietuvis su Lietu- viu nebegalėtų susikalbėti. Jie norėtų mūsų įjėgas taip su- skaldyti kad nieks daugiau nebepajiegtų pasipriešinti Lie-

VILNIUS

(Maironis)

Antai, pažvelgki, tai Vilniaus rumai
Dunkso tarp kalnų plačiai!
Naktis ji rubais tamsiais, lyg dumais,
Dengia. Jis miega giliai.

Kame tas garsas kuriuo skambėjai?
Kame galybė ir pranokėjai?
Kur tavo, Vilniau, tie spinduliai
Kurios skleidėi
Lietuvai, mūsų tėvynei?

Negreit su saule išauš dar rytas —
Miega aplinkui naktis.
Tik kartais mėnuo bailiai, išvytas
Iš debesų, benušvis.

Taip noris brangią išvysti pilį,
Kame tie amžiai užmigę tyli,
Kad Vilnius buvo mums kaip akis,
Kad švietė jis
Lietuvai, mūsų tėvynei.

Ko taip nuliudęs? ko ant krutinės
Ašara kinta graudi?
Gailiesi amžių didžiųjų atminęs?
Ateitį gražią jauti?

Žiūrėk, rytuose aušra jau teka.
Paukščiai pabudę pagiriais šneka;
Laikai jau mainos: buvo pikti —
Užšvis kiti
Lietuvai mūsų tėvynei!

* * *

—Pupuk,
Na, nebuk,
Tu ant galo atkakli.
Mesk ir tu
Durnuot su jais kartu.

"Liet. žinios":

1. "Dirvininkų ir bolševikų bičiulystė" — Sausio 15.
2. "Valio Lietuvių demokra- tių vienybė" — Sausio 15.
3. "Gėsdina Smetonizmu" — Sausio 29.
5. Tarp jų nėra skirtumo" — Sausio 29.
5. "Dar del Lietuvos gelbė- jimo fondų" — Sausio 22.

Draugo numeriai Sausio 19, 20, 21 ir 30 dienos.
Tie trys laikraščiai sutarti- nai užpuola ir koneveikia seną savo stilium Lietuvos Prezi- dentą, Lietuvos Ministerį P. Žadeikį, tautininkus, Lietuvai Vaduoti Sąjungą ir Lietuvų Tautinį Šelpimo Fondą.

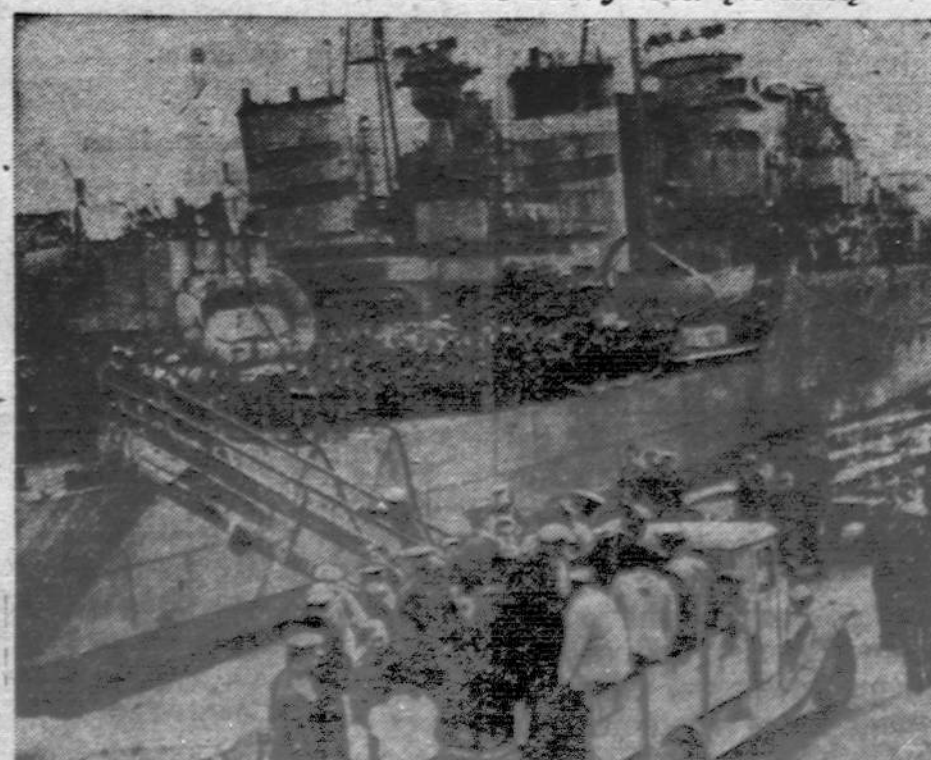
Vienybė jų smegenyse ne- egzistavo ir kelių dienų: jie ja suprato savaip, kaip nepalau- žiamą triumviratą kovoti iš- vien su komunistais prieš ni- nėtus asmenis ir visą grupę. Čia glūdi jų visa gudrybė — rekti, atakuoti ir užkirsti kelią tautininkų bendradarbiavimui su kitomis Lietuviškomis sro- vėmis.

Prieš paduotus faktus nėra argumentų, palieka tik melas, bet visus apmeluoti negalima.

B. Šickus.

—Kinų pašalpai Amerikoje surinkta \$9,293,033 (fondo pir- mininkas Wendell Willkie); Rusams sukelta 6 milijonai; Norvegai, sakoma, turi apie milijono dolarių fondą, Grai- kai taipgi. Tik vieni Lietuviai taip mažą-žą savo brolių pa- šalpai sukėlė!

Italai Karo Nelaisviai Atvyksta į Malta

Italai paimti nelaisvėn. Britų sugauti su laivais Viduržemio juroje. Jie suvaryti į Britų laivus ir nuvežti į Malta salą.

PASIRYŽIMAS

Svarbesnį darbą atlikti, ar sumanymą įvykinti, neužtenka pageidavimo ar noro, reikiama ir pasiryžimo. Nors geriausi sumanymai, kartais nu- eina vėjais jeigu trūksta pa- siryžimo juos gyvenimui vykdyti. Ar tai būtų pavienio as- mens reikalas, draugijos, ar tautos, šioji pamatinė taisyklė veikia vienodai.

Laikė pirmojo pasaulinio ka- ro Lietuvių protinis ir fizinis pajiegunas nustebino pasaulį. Lietuvos kaimietis, intelligen- tas ir darbininkas parodė di- delio sumanumo ir kultūriško subrendimo iškovoti sau laisvę ir nepriklausomą valstybę.

Amerikiečiai Lietuviai neat- siliko: padėję šalin partijinę politiką, susitarę, atlaikę kele- tą visuotinių seimų, sudėjo mi- lijones sumas Lietuvos žmo- nių šelpimui ir Lietuvos Res- publikos įkurimui.

Lietuviai visur dirbo, krutė- jo kaip skruzdynė. Pamatę beaustantį laisvą rytojų, dirbo visi su didžiausiu pasišventi- mu sau laisvę laimėti. Tokie milžiniški darbai kaip surinki- mas vieno milijono parašų rei- kalaujant Lietuvos nepriklau- somybės pripažinimo, suorga- nizavimas didelio skaičiaus A- merikos universitetų profeso- rių ir žymesnių Amerikonų pa- kelti už mus balsą, ir žymi publikacija Amerikos spaudoje, parodė jog galime juos įvykdyti jeigu dirbame su pa- siryžimu.

Siame kare Lietuvių tautos likimas negeresnis. Dvi Lie- tuvos okupacijos, ištėrimai, apiplėšimas ir badas, Lietuvius naikina visomis pusėmis. Lie- tuviams vedant politinę kovą su stipriais agresoriais už ne- priklausomos Lietuvos Respu- blikos atstatymą nėra nei kiek lengvesnė, dar gal sunkesnė negu 25 metai atgal. Turime vilčių kad Lietuva vėl bus lai- sva, bet ženkliai rodo kad be mūsų pačių susikaupimų, pasiryžimo ir pastangų teikti didesnę piniginę ir moralinę paramą tiems mūsų organams kurie dirba Lietuvos vadavimo darbą, gali ta laisvę zvaigž- dutė amžinai užtekti.

Laisva Lietuvos Respublika yra būtina mūsų tautos toli- mesniam išsilaikymui. Nelais- vėje mes nyksime.

Jiega čia mūsų dar didelė, bet mokėkime ją sukaupti. Iki šiol dar mes neparodėme nei gero noro, nei pasiryžimo visi išvien Lietuvos vadavimo dar- bą dirbti. Jauskime labiau esą Lietuviais. Padėkime nors lai- kinais į šalį siaurą partijinę politiką, marksizmą ir įvairias svetimybes, tada, manau, Lie- tuvos vadavimo reikalais susi- kalbėsime ir su pakilusi upu viską laimėsime.

L. Berzelis.

NESENAI New Yorke įvy- ko ALT ir LTT mitingai, kurių tikslas buvo rasti budus gauti aukų su geru pasiteisinimu. Buvo manyta tvirti bendrą fondą, bet reikia pas Dėdę Sa- mą registruoti fondą, parody- mui kur aukos eis, tai nedrą- sur.

Kai kurie laikraščiai paskel- bė kad toje konferencijoje iš- trybas pasveikino net Atstatymo Bendrovės šulai. Kaip ži- nome, Atstatymo Bendrovėje buvo surinkta virš pusė mili- jono dolarių. Kas atsitiko su tais pinigais?

Jeigu tos visos "tarybos" taip darbuosis kaip Atstatymo Bendrovės buvusieji viršinin- kai darbavosi, tai geriau tegul tos tarybos likviduojasi. Pa- razitai ir demagogai kurie mo- ka lošti "demokratijos" akto- riais, mums gerai pažystami.

Skiltuvai.

•S. Valstijose, viena melžia- ma karvė išsėina ant kiekvienų šėių asmenų, taigi pieno ir sviesto rodos turėtų užtekti visiems.

Mano 25 Metai prie Dirvos

Prisiminimai Svarbesnių Įvykių Musų Gyvenime ir Veikloje Bėgyje Lietuvių Amerikoje ir Lietuvos Pastarų 25 Metų Gyvavimo

APLEIDĖS Tėvynės redakcijos ir SLA. spaustuvės štabe, — kur tuomet skaitėsi tvirta Amerikos Lietuvių tautinė tvirtovė, — palikęs Amerikos Lietuvių Tautinės Tarybos sekretoriaus pareigas, — nes tada jau buvo įsikūrus ta Taryba tautinei akcijai vesti, — 1917 metų Lapkričio mėnesį atvykau į Clevelandą, antruoju Dirvos redaktorium, prie Juozo Gedmino.

Dirva tada ėjo antrus metus savo dabartinio vardu, pirm to apie metų laiko ėjo mažesnio formato, vardu Santaika.

Dirvos leidėjas buvo A. B. Bartoševičius, kuris laikraštį finansavo, nors laikraštį leido bendrovė, iš kelių šėpinių, pavadinta "The Ohio Lithuanian Publishing Company". Ponas Bartoševičius pakartotinai sakdavo, jis nori visur matyti žodį "LITHUANIAN", kad tuomet būtų garsinamas Lietuvių vardas.

Juozui Gedminui išvykus į Chicago prie Lietuvos, 1919 metų pradžioje, aš likau vienatnis Dirvos redaktorius, ir juo esu iki šiai dienai. Tautinėje spaudoje tai bene pirmas atsitikimas kad vienas redaktorius prie laikraščio išbutų visą ketvirtą dalį šimtmečio.

Ponas Bartoševičius, pavadęs man Dirvą redaguoti, į jos turinį visiškai nesikišo ir dėl to su juo per visą dešimtį metų bendro veikimo neįvyko nei mažiausio nesupratimo. Jis tik pagėdavo kad Dirva būtų "tautiska", kas man buvo labai lengva išpildyti, nes, nežinurint kitų tautų musų tautinių laikraščių metelėjimais šian ir ten, Dirva nuo savo tautinės linijos nei karto nepasifiko iš kelio, nors dėl to su savo buvusiais vienniminiais prisiėjo pernešti ir skilimus bei susikirtimus.

Nuo 1925 metų Dirvos nuosavybė perėjo į mano ir Povilo Vasilausko rankas, o nuo 1929 metų į mano vieno globą.

Ypatinga tas kad tada teko dirbti tautinėje srovėje už Lietuvos atvadavimą, nepriklausomybės atsteigimą, renkant aukas, važinėjant čia ir ten Lietuvos reikalais, ir dabar tik tas pats pasikartoja, minint Lietuvos Nepriklausomybės 25 metų sukaktį.

Clevelando Lietuviai, tada jauni ir energingi, buvo taip pat pasidalinę į sroves ir tarp savęs lenktyniavo. Tautininkai rado galimybes veikti su katalikais bendrai ir palaikė savo organizacijų idėjas, išleido bendrą knygą, dabar turinčią istorinės reikšmės, "CLEVELANDO LIETUVISKŲ DRAUGYSČIŲ ISTORIŠKA PERŽVALGA", kuri išleista 1917 metais, spausdinta Dirvos spaustuvėje.

Srovinių fondų ir bendrovių varžytinių dėka, pagaliau įvyko tautinių ir katalikiškų vadų ir su jais draugijų atsidalinimas ir veikimas kas sau. Tas matyt buvo neįsivengtina; viskas vyko sulyg bendro srovių nusistatymo.

Dirva rėmė, palaikė ir agitavo už Lietuvos Nepriklausomybės Fondą — tautinės srovės fondą Lietuvai vaduoti.

Tais laikais, Lietuvos vadavimo reikalams lengviau guvo gauti iš Lietuvos \$50, \$100 ar kitas didesnes aukas, negu šiais laikais \$1 ar \$10.

Kuomet baigėsi Pasaulinis Karas, Dirvos štabe sukrusta tinkamai tą įvykį atžymėti — ir mūdu su p. Gedminu, ir keli kiti pasikiri rinkėjai, — tą dieną, Lapkričio 11, 1918 metais, — pirmiausia redakcijoje ir administracijoje sudėję \$60, išsileidom rinkti daugiau. Tą dieną per kelias valandas surinkom \$525.00 Lietuvos Nepriklausomybės Fondui. Stambiausias aukotojas, kaip paprastai tada, buvo patriotingas biznesieris L. P. Baltrušonis, kuris paklojo \$100.

Kitu atveju, L. N. Fondo įgaliojimas, su V. K. Račkausku, vykstančiu iš New Yorko, nuvažiuoti į Chicago, pas tenatinius patriotus. Jie mus priėmė kukliai: po pietų mažoje salėje atsisuavo prakalbos, o vakare, taip pat nedidelėse patalpose parengė vakarienę. Tos vakarienos metu nedidokas buris vyrų ir moterų sudėjo L. N. Fondui \$1008.00!

Per Dirvą, kartu ir per kitus tautinius laikraščius, ėjo smarkūs vėjai už Lietuvos rėmimą, ir musų Nepriklausomybės Fondas, iki likvidavimosi Lapkričio 25 d., 1920 metais, surinko tokią sumą apie kokią dabar nedrasu ir svajoti — \$85,201.51! Tais pat laikais musų katalikų srovės Tautos Fondas pasiekė nuostabią aukštą sumą — \$590,136. Tų aukų atgarsiai ir dabar Amerikos Lietuvių gyvenime jaučiami — tuli tais pinigais išauklėti advokatai ir kiti "profesionalai" ir dabar tešijami savo darbais kurie nedarė katalikų srovei garbės.

Dėl anų "gerų laikų" musų katalikai ir dabar jaučiasi "dideli" ir su kitais nenori skaitytis.

Plačiai dirbta Lietuvos Atstatymo Bendrovės šėrų pardavime, Clevelandiečiai išpiko jų už keturi dešimčių tukstančių dolarių. Išpiko už panašias sumas ir katalikų srovės įsteigtų bendrovių.

K. S. Karpius, Dirvos-redaktorius

Atėjo Lietuvos Laisvės Paskolos kėlimo laikotarpis — sudarėme, Clevelando Laisvės Paskolos Komitetą, kuriame man teko užrašų sekretoriaus pareigas. Kiek tikrai Clevelando Lietuviai bonų išpiko sunku pasakyti, tačiau gausiai piko ir davė Lietuvai arti šimto tukstančių dolarių. Teko darbuotis Lietuvos Finansinės Misijos narių priėmimo, prakalbų rengime, ir jų palydėjime iš vieno miesto į kita.

Su Dr. J. J. Šimoliūnu (dabar Dr. Sims, gyvena Detroitė) darbavomes rinkime parašų žymių Amerikiečių Clevelande, po protesto rezoliucija prieš rašytoją Simons, kuris spaudoje platino Lietuviams ir Lietuvai nepalankias žinias, Lenkams agentaudamas.

Taip pat teko dikčiai darbuoti rinkime parašų peticijai prašančiai Prezidentą Harding pripažinti Lietuvą Nepriklausoma Respublika.

Visiems Clevelandiečiams gerai žinoma žymių Amerikos ir Lietuvos Lietuvių stipruolių imtiku-sportininkų era, kurią įvedžiau pradėdamas su Karoliu Požela, Karoliu Sarpalium — per juos, per keletą metų vietos Angliškos spaudos sporto puslapiuose garsėjo Lietuviai vardas. Joki kitos tautos imtikas nepasiekė tokio plataus populiarumo kaip per kelis metus turėjo Karolis Sarpalius. Prie jo atitraukiau į Clevelandą ir kitus sunkaus svorio Lietuvius stipruolius — Juozą Komarą, Jušką, Jack Gansoną, ir lengvesnius — Brazauską, Šimkų, ir kitus.

Visi atsimena ir Dzimdzi-Drimdzi laikotarpį — Vanagaitį ir Olšauską, kurie Dirvos globoje per keletą metų Clevelando Lietuvius linkmino ir virkdino. Vanagaičio ir po šiai dienai žmonės negėžmiršta ir vis turi viltį kad jis dar kada nors atsilankys.

Kompozitorius A. Vanagaitis atnešė ir labai greitai įgyvendino Amerikos Lietuvių tarpe naują smagių, gražių, populiarių dainų erą — po Miko Petrausko, kuris čia viešpatavo per keliolika metų, ir Stasio Šimkaus, kuris dalį laiko yra praleidęs Amerikoje.

Clevelande ir vedžiau, vietinė čia gimusi Lietuvaite, Ona Virbickaitė, 1923 metų Liepos 28 d. Taigi šymet sueina 20 metų musų vedbinio gyvenimo sukaktis.

1923 metais, pats pasiryžęs vykti į Lietuvą pamatyti, po 20 metų iš jos išvykimo, kaip ji dabar laisva gyvuoja, kartu vežiausi į savo žmonelę, kad pažintų Lietuvą, apie kurią, kaip ir visi čia augę jaunuoliai, jokio supratimo neturėjo. Lietuvą ji pamilo, patiko jai ji tokia kokia tada buvo, ir nuo to laiko jos prisirišimas prie Lietuvos nesusumažėjo, bet didėjo. 1938 metų vasarą, prieš pačią dabartinę Lietuvos tragediją, po Lenkų ultimatumo, ji vėl vyko į Lietuvą vieną, ir be pačios Lietuvos aplankė dar ir Vilnių. Jos aprašymus kėlionės į Lietuvą ir po Lietuvą, Angliškai ir Lietuviškai,ėjusius per Dirvą apie metų laiko, Dirvos Dirvos skaitytojų daugybė ir dabar prisimena.

1926 metų Gruodžio 17-tos dienos perversmas Lietuvoje sukrėtė Amerikos Lietuvių tautinę srovę, jau neskaitant nusistatymo kokį pasirinko kitos musų srovės. Už Dirvos ir Vienybės palaikymą tautinės Lietuvos vyriausybės, kuri po to perversmo stėjo valdyti, Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara, nešiojus tautinį vardą, pakrypus kairėn, mane ir J. O. Širvydą, tuolaikini Vienybės redaktorių, iš Sandaros išbraukė. Sandariečiai grupavosi: vieni, kairesnieji linko labiau prie socialistų, rado su jais bendrus obakius, ir prasidėjo tautinės srovės nesugyvenimas. Dešinieji sandariečiai pametė Sandarą, ta organizacija susilpnėjo, bet tautininkų pozicija po Gruodžio 17-tos iki šių dienų buvo ne be viltiška, ji darėsi ryškesnė, stipresnė, ir šiandien tautininkai atlaiko savo frontą gerai. Lietuvos vadavimo darbe stovi pirmoje vietoje tiesioje Lietuviškoje linijoje, ir finansiniais ištekliais yra beveik lygūs katalikų srovei. Katalikų, socialistų, sandariečių, bolševikų

kalnų vertimas, šaukimas kad "vulkanai" išsi-veržtu, išsprogdintų Lietuvoje tautininkus, nepakenkė mums čia nei tautininkams Lietuvoje eiti tautine kryptimi, ir vis radosi daugiau ir daugiau Lietuvių kurie permatė teisybę ir pa-neigė įkaitusių politikierių riksmus buk Lietu-voje jau pats "pragaras" atsivėręs — dėl to kad ten prezidentauja Antanas Smetona.

Dirvai ir Vienybei tulą laiką vienoms lai-kant tautinę liniją, pagaliau sušvelnėjo ir kiti laikraščiai, ir pačiuose sandariečiuose vėl atsi-rado dar viena dalis, kuri palinko į tautinę pusę ir pradėjo talkiau ir bendriau su tautininkais sugyventi. Nuo 1934 metų pradėta dėti pas-tangos panaikinti visai tarp tautininkų ir san-dariečių esančius nesupratimus, tik prie to ne-dasileidžia tula dalis sandariečių vadų, matyt bijodami pradingti tautininkų tarpe....

Prasidėjus artimiaus santikiauti su Lietu-va, po 1928 metų apsilankymo tenai, padariau du pasekmingus įsikišimus į Lietuvos reikalus: vienas, tai sutvarkymas Amerikiečių ekskursan-tų atvykstančių į Lietuvą, kurie Klaipėdiečių gabių biznierių buvo baisiai išnaudojami iki tos vasaros, 1928 metų, kada pats su Dirvos ekskur-sija ten nuvykau ir patyriau kaip su Amerikie-čiais apsieinama. Susipažinus su Generolu V. Nagevičium, Majoru Ardiku ir kitais, kurie buvo akylus tuose reikaluose, pasekė buvo ta kad nuo 1929 metų ekskursijos į Lietuvą, vykstančios į Klaipėdą, buvo atimtos iš tų dolarių gaudytojų nagų. Parvykstantieji antru kartu į Lietuvą, arba tie kurie buvo girdėję kaip "Lietu-voje" ekskursantai pasitinkami ir pusėtinai apiplėšiami, tiesiog stebėjosi: Saulių Sąjungos burio-paskirta priėmimo komisija pasitinkdavo ekskursantus jau ne tik Klaipėdoje bet ir Ky-bartuose, pavaišindavo, suteikdavo visokį patar-navimą, ir didžiausiai ekskursantų nuostabai — visai dykai, už nieką niekas neprasė jokio atly-ginimo ir nekeletavo dolarių visokiems išgal-votiems dalykams. Iš Rytų viešbučio atimta vi-sas biznis, ir ekskursantai buvo vedami į Vikto-rijos viešbutį, duodavo pusryčius ar pietus, visai dykai, pagelbėdavo parupinti geležinkelio bilietus, apsirūpindavo jų bagažų ir viskuo, iki išvažiuosiant į kiekvienam reikalingą Lietuvos dalį. Amerikiečiai į Lietuvą važiuodavo su pi-nigais juos praleisti, tat nepadoru buvo Klaipė-diečiams biznieriams juos pirmą dieną aplupti, ir tas buvo sulaukta.

Antras dalykas buvo tai įvedimas Lietuvos Laisvės Paskolos bonų supirkimo Kaune, kuomet depresijai užėjus Amerikiečiai norėjo savo bonus parduoti ir juos ėmė supirkti žydai, ku-ris Amerikiečių laikraščiuose skelbė superką Lietuvos bonus. Susirašius su Finansų Depart-mentu ir patarus surasti būdą patiai Lietuvai supirkti iš Amerikiečių bonus už nepilną bet atitinkamą kainą, buvo įvesta bonų supirkimas

LIETUVOS HIMNAS
(Dr. V. Kudirkos 85 m. gimimo metais)

Lietuva, Tėvyne mūsų,
Tū didvyrių žemė,
Jū praeities tavo sumų
Te stiprybė semia.

Tegul tavo vaikai eina
Vien takais dorybės,
Tegul dirba naudai tavo
Ir žmonių gerybei.

Tegul saulė Lietuvos
Tamsumus prašalina,
Ir šviesa, ir tiesa
Mūsų žingsnius lydi.

Tegul meilė Lietuvos
Dega mūsų širdyse,
Vardan tos Lietuvos
Vienybė tezydi!

Taupomosiose Kasose Kaune. To tikslas buvo vietoj duoti svetimiems išnaudoti Lietuvą, su-pirkus iš Amerikiečių bonus pusdykiai, o iš Lie-tuvos išdo, laikui suėjus, išgauti pilną sumą ir dar nuosimčius už kelis metus, — kad pati Lie-tuva sutauptų ir nuosimčius ir tas sumas ku-rios atliko nuo atperkamų nepilna kaina bonų.

(Pabaiga tilps kitame numeryje)

Ona Karpienė-Virbickaitė

LIETUVOS SIDABRI-NIS JUBILEJUS

Rašo DR. S. T. TAMOSAITIS,
Lietuvai Vaduoti Sąjungos Pirmininkas.

LIETUVIAI visame pasaulyje, ypač Ameriko-je, šį mėnesį švėčia dvidešimt penkių me-tų Lietuvos Nepriklausomybės sukaktį — sida-brinį jubilėjų. Normaliam laike tai didelis įvy-kis tautos gyvenime, bet ir dabar savo prasmės nenustoja.

Vasario 16 dieną, 1918 metais, Lietuvos Ta-ryba Vilniuje, susidedanti iš 20 žymiausių Lie-tuvos sunų, neatsižvelgiant į tuolaikinę Vokie-čių okupaciją, paskelbė pasauliui atstatanti Ne-priklausomą Lietuvos Valstybę su sostine Vil-niue.

Lietuvos Taryba skelbė šį aktą pasinaudo-dama ne vien tik "Tautų apsisprendimo teise", bet ir pasitikejimu Lietuvių tautos atgimstan-čia dvasia, praeities didvyrių prakiniiais žygiais, garbinga Lietuvos istorija ir savimi ir visa Tauta.

Lietuvos Taryba padarė užvis didžiausį ir garbingiausį diplomatinį žygį padėdama pagrinda Lietuvos Nepriklausomybės ateitčiai, o Lie-tuvos kareiviai savanoriai savo pasiryžimu ir sumanumu kovodami su bolševikais, Bermonti-ninkais ir Lenkais savo krauju ir gyvybe įku-nijo tą Nepriklausomybės Aktą.

Lietuva, Amerikos Lietuviams padėdant, sukurė valstybę iš nieko, nes karo audroms siaučiant viskas liko sunaikinta. Kaipuo ukio šaliai atstiatyti iš pelenų ir griuvėsių, buvo ytin sunku, bet palyginamai greit ji sutvarkė savo ūkį, miestus, mokyklas, finansus ir preky-bą ir paskutiniaus nepriklausomo gyvenimo lai-kais klestėte klestėjo ir liko žinoma net užsie-niui kaipio pavyzdinga valstybė.

Mes Amerikos Lietuviai džiaugėmės ir di-dziauomės nepriklausomybę atgavusia Lietuva, rėmėme ją pinigais, ir visokiais budais darba-vomės kad Amerikos Vyriausybė pripažintų Lietuvos nepriklausomybę, ir tas musų darbas nebuvo veltus.

Nors laikinai bet Lietuva ir vėl neteko sa-vo Laisvės ir, Nepriklausomybės. Pirmiausia, godūs Rusai-Mongolai, kurie per 125 metus lai-kė pavergę Lietuvą, gryzė vėl atėmė jos laisvę, plėšė turtus ir dešimtis tukstančių jos sunų ir dukterų kurie nespėjo pasisilepti nuo žiaurių burliokų, ištėrė į Rusijos gilumą alkui ir mir-šiai. Vėliau, nuožmūs naziai, tie žmonijos prie-šai numerio pirmo, išviję Rusus ir dabar begalo skriaudžia Lietuvos gyventojus. Atima pasku-tinį duonos kąsnį, urmu nutautinti bando, varo Vokietijon, ir priverstinus darbus ir kiek pasi-priešinsius baudžia ir žudo.

Apvaikščiodami Lietuvos Sidabrinį Jubile-jų suteikime tinkamą pagarbą Lietuvos budin-tojams ir žadintojams prie tautinio susipratimo kaip Dr. Joną Basanavičių, Lietuvos atgimima tėvą, pirmą ir dabartinį Prezidentą Antaną Smetoną ir kitus Lietuvos Tarybos narius; pir-miems savanoriams ir kariuomenei kurie Lietu-vos žemę apilakstė savo krauju, atidavė savo gyvybę už Lietuvos laisvę. Susikaupe prisidė-kimė darbuotis dar su didesniu pasiryžimu ne-gu pirmame pasauliame kare, kad Amerika ir Suvienytos Tautos greičiau laimėtų šį karą ir Lietuvą atgautų savo Nepriklausomybę.

Neužmirškime kad Lietuvos žmonių, nežiu-rint kur jie būtų išblaškyti, ausys ir akys at-kreiptos į Ameriką, į Amerikos Lietuvius. Jų vienatnė viltis mes.

Jau pasklido žinia visoje Lietuvoje kad Amerikos Lietuviai suorganizavo Lietuvai Va-duoti Sąjungą ir Lietuvių Tautinį Sėlpmo Fon-dą ir kad čia dirbama ir renkama aukos gelbėti Lietuvos žmonėms.

Tverkit LVS skyrius, rinkite aukas ir įra-šykite savo vardą į Lietuvos Gelbėtojų Knygą.

LINKĖJIMAI

MONTREAL, Kanada.

Truksta man žodžių išreikš-ti savo didelį džiaugsmą kurį jaučia mano širdis šiose dvi-gubose sukaktuvėse.

Mūsų brangiai Tėvynei Lie-tuvai, kuri yra įvelta į sukurį nepageidaujamų audrų, sueina 25 metai nuo paskelbimo Ne-priklausomybės Akto Vilniuje.

Šiandien nepelavesuoja trispal-vė šešiolikta Vasario minut. Sunku Lietuvai kentėti, bet iš širdies linkiu kad greičiau at-eitų diena kada iš tos nelaimės ir vėl musų mylima Tėvyne pa-kils, suplėvesuos jos vėliava, ir ji pasiliks laisva, išdidi ir garbinga amžinų amžina Lie-tuva.

Taipgi sveikinu didžiai ger-biamą Dirvos redaktorių K. S. Karpių, kuris taip puikiai re-dagavo Dirvą per 25 metus.

Gerbiamas Jubilatas tiek pasišventė Lietuvos ir Lietu-vių naudai, aprašydamas gra-žiai, švelniai, maloniai Dirvoje viską kas Lietuvai miela ir brangu. Ne vienam skaityto-jui pasiliko neišdildomai at-mintyje jo raštai, o labiausia aprašymai kėlionės Lietuvoje, kuomet aprašė kelius ir take-lius, miestus, miestelius, dva-rus, kaimus, ežerus, upes, gi-riais ir tt. Mes kurie nebuve ir nematė Lietuvos, skaityda-mi Dirvą dar labiau pamilome savo tėvėlių Gimtinę Šalį, at-rodė kad ir mes kartu su ger-biamu Redaktorium keliavome.

Kad aukščiausias suteiktų gerbiariam Jubilatui dar daug ilgų metų ir dirbti musų tau-tinį darbą toliau nenuilstamai.

Nuosirdžiai linkiu geriausių pasekmių gerbiariam Redakto-riui jo darbuotėje ateityje.

M. Arlauskaitė.

AMERIKA PASIRODO NEPAJIEGS IŠMAI-TINTI PASAULI

Buvo pradėta skleisti sma-gi mintis kad Amerika galės išmaitinti visą pokarinį pasau-lį, tačiau ta mintis pradėjo su-sidurti su tikrenybe ir pasiro-dė negalima. Kaip dabar ži-nantieji aiškina, Amerika ne-galės pilnai išmaitinti save ir savo alijantes šalis karo bė-giu.

Artėjant pavasario sėjai, ži-novai įrodinėja kad šymet sė-ja gali būti mažesnė nežinurint didelio pakilimo karo meto pa-reikalavimų. Sako, jeigu sė-ja bus padidinta, tai daugių daugiausia 4 nuosimčiais, nors reikalinga ūkių produkciją pa-dvigubinti.

Industrijų gamyba padaugė-jo 350 nuosimčių virš pereitų metų gamybos ir šių metų bė-gyje pakils dar daugiau negu dvigubai. Būt maisto gamyba visai nepilna. Ukininkai sako bijo sėti, nes nežino ar bus kam rudenį sėją nurinkti, ar bus užtikrinta pagalba.

Buvo kalbėta importavimas darbininkų iš Meksikos ar net iš Kinijos, bet kalbomis ir pa-siliko.

Taigi turint maisto gana tik sau ir kariuomenei, dalį to ati-traukiant ir duodant alijan-tėms, neliks jokių rezervų ir karo pabaigoje Amerika netu-rės pakankamai maisto aprū-pinimui viso /alkano pasaulio, nors į čia visų akys bus at-kreiptos.

•METOS auginamos biznio tikslu net 1743 akėse, daugiausia pietinėje Michigano dalyje ir šiaurinėje Indianoje.

•SUSPAUSTOS bulvių ko-šės gabalas avalų dėžės didu-mo patiekia gana košės valgiai apie šimtus vyrų.

•SUV. Valstijos normaliai importuoja 75 milijonus sva-rų juodų ir baltų pipirų per metą.

Didžiojo Karo Prisiminimai

Rašo KAPSŲ AGUONA.

(Skiriu Lietuvos Nepriklausomybės 25 Metų Sukaktuvių Paminėjimui)

PAŽYSTAMIEJI nuolatos mane ragina rašyti. "Kodel nerašai? Jūsų vardo nematome laikraščiuose" — prišnekinėja. "Parašyk ką nors iš pereinamojo laikotarpio", ir taip toliau.

Rašau, brangieji, įvairius prietikius iš pereinamojo laikotarpio, bet rašau ne plunksna ant popierio, o tik savo skaudžiojo širdyje. Tik mano širdyje, laikas nuo laiko, gema naujos ir vis tos pačios mintys, tos pačios istorijos. Lapų lapai vartosi pakrikę, susimaišę. Nes jos visos lieka užbaigtos sėklavartu ir suvilgintos gailiomis ašaromis. Kam tokios istorijos įdomios, kas jas nori skaityti?!

Šis straipsnelis rašau tikėdamasi kad jis suras nors vieną sielą man artimą ir tuo pačiu skausmu alsuojančią.

Niekas, niekas negali suprasti mano širdies, nes ir pati tokios nesuprasti, jei nebūčiau taip daug pergyvenusi, nukentėjusi.

Mano draugės man primeta kad dabar man gera gyventi, kad niekas nerūpi ir nesvarbu. O, mano mielosios, jei jūs nors dalelę mano rūpesčio ir širdies skausmo nuo manęs paimtumet, jūs taip nekaltbūtumet...

Dvidešimti metai atgal Tėvynę pašaukė mano vyriausiasis brolis, nes jo kraujas buvo reikalingas Jos laisvei. Dabar ir vėl baisios žinios plaukia iš Tėvynės. Per Amerikos Raudonąjį Kryžių gaunu žinias vieną už kitą liudnes: Kad giminių išvežti į Sibirą, kad jauniausiasis brolis žuvis. Nužudė kraugeriai, mažąjį Alpuką! Nors šiai karo audrai užėjant jis buvo kareivis, bet aš jį, penkiolika metų atgal, važiudama iš Lietuvos, palikau dar mažą, todėl mano vaizduotėje jis amžinai pasiliks mažas.

Tik prisiminus mano motinos gaudžias raudas netekusio vyriausiojo sūnaus, pilnai įsivaizduoju kaip jį gaudžiai verkia, dusauja ir džiūsta pėtekus savo jauniausiojo. O ji senutė tokia jautri, tokia bejėgė... Kaip jį iškenčė tas baisus vargelių ir užbaigęs senatvės dieneles. Kas tokią motiną gali nuraminti... jei tik viena juoda žemėlė... O ir tėvelis senasis, nors ir vyriškas betgi jausmus turi ir kančią jaučia. O kiek tokių mamų, kiek tokių tėvelių!...

Matau vaizduotėje aš juos visus: išalkusius, suliesėjusius, nusiminusius, laukiančius šviesesnės valandėlės. Kas iš to kad man gali būti gerai, kad aš negaliu savo laimės jiems nei kiek suteikti ir jų vargelių sau pasiimti. Kartais net norisi kad ten su savaisiais kartu būtų ir mano dainios dainelės. Rodos ir man būtų lengviau, nors tas jiems nieko ir negelbėtų.

Daug Didžiojo Karo prisiminimų galėčiau surašyti, bet jie visi beveik vienodai žiaurūs ir nemalonūs. Bent porą jų čia jums aprašysiu kuriems abiem atgalvis tikty —

DUONA UŽ MEDŲ SKANESNĖ

Didžiajam karui prasidėjus 1914 metais man buvo vos tik aštuoni metų amžiaus. Maža buvau labai gedlinga ir, kaip namiškiai sakydavo, keista. To keistumo tai ir dabar sau neišsiaiškinu. Bet jį aplinkinių gyvenimą jau ir mažutė budama tvirtai gilinausi. Gal užtat kai kuriuos Didžiojo Karo pergyvenimus taip vaizdžiai atsimenu.

Tikrai nepamenu kuriais metais, bet manau kad tai buvo 1916 metais žiemą. Tada Vokiečiai buvo Lietuvoje. Musų apylinkėse, gal kad ir visame Marijampolės apskrityje, labai truko maisto. Nors musų tėvelis, su trimis broliukais, dirbo Vokiečiams, kirto ir vežė mėsos medžius, ir už tai gavo tam tikrą Vokiečių nustatytą užmokestį, bet už tuos pinigus musų apylinkėje nieko nebuvo galima nusipirkti. Visi beveik vienodai badavo. Apie drabužius tada mažai kas kalbėjo. Ant visų lupų buvo duonos klauksimas.

Mūsų buvo didelė šeima: dvylika narių, tai ir tos duonos labai daug reikėjo. O čia nei už pinigų negalima pirkti. Žmonės kiek kur susigraibę rūginių miltų juos maišė su vikiomis, grūdais, burokais, bulvėmis, avižomis ir kitais įvairiais maistingais produktais ir kepė iš jų duoną. Su vikiomis maišyta duona atrodydavo graži, bet labai atri, o su avižomis draskė burnos vidų. Bet kad nei vikių, nei avižų, nei nieko kito pas mus nebuvo galima pirkti. Miestiečiams šiek-tiek Vokiečių valdžia davė, o kaimiečiai pasikarkite... Dar mokesčiais ir pyliavomis apkrovė.

Kurie ūkininkai turėjo arklius tie važiuodavo kur tai apie Šunskus grūdų ir bulvių pirkit. Ten mat buvę stambesni ūkininkai ir karas mažiau palietė. Vokiečiai draudė važiuoti svertiman krezan (apskritin). Ir sugavę žiauriai baudė ir viską atimdavo, bet žmonės bado verčiami važiojo ir tiek. Važiavo šunkeliais, per miškus, saugodamiesi Vokiečių...

Mūsų tėvelis važiuodavo beveik kas antra savaitė. Kelionė trukdavo apie tris dienas. Matydami kad maisto liko jau tik trims dienoms, tėvelis, su vienu broliuku, ir važiuodavo.

Kartą kai tėvelis su vyriausiu broliuku išvažiojo maistui, mamytė su vyresniaisiais apsisukė kiek į dieną galima suvalgyti ir taip padalino esantį maistą į tris lygias dalis. Kai

trys dienos praėjo, tėvelis su broliuku į namus negrįžo. Ketvirtą dieną atsikėlė jau pusryčių negavome. Pietūs ir vakarienė, o tėvelio ir brolio kaip nėra, taip nėra. Vyresnieji tylėjome, o mažučiai nuolatos kniurksėjo: "Mama, valgyt noliu!"

"Palaukit, vaikučiai, tėvelis parvažiuos, parveš", mamytė kartojė. Mes visi, ir net patys mažieji, tvirtai tikėjome kad tėvelis tuoj ineis į stūtą ir ištrauks iš maišo kepalą duonos ir visi tik valgysim, tik valgysim... tos kantrybės tiek mažai liko ir vis rodė kad tėvelis jau duris daro. Žiurime, sutuopę ant suolų, per langus, kad tik pamatytume tėvelį, bet tėvelis vis nepasirodė. O tie bambliukai (taip tada maniau) vis kaip šaukia taip šaukia, "Mamute, valgyt labai noliu..." Net pikta... Ar jie nemato kad mama nieko neturi ir pati nieko nevalgo.

Viena sesučių pasiūlė nubėgti pas dėdienę pasiskolinti duonos, bet ir čia mamytė pareiškė kad ir jie jau vakar tik po pusę kiaušinio pasidalinę suvalgė. Kur ko nors skolinti buvo neįmanoma, nes kas tokiai gaujai gali ištekti, o jau su ašaromis kur nors prašyti tai verčiau mirti badu. Tokia buvo šeimos rimtis.

Vakare sugulėm ir sumigom. Buvo tylu.

Ryte išbūdę jautėmės prastai: krutinėje darėsi šilta, galva kaip tai svaigo. Juk tai buvom išbadėję. Be pieno, be mėsos jau gal buvo keli mėnesiai. Karvę turėjome, bet ji buvo užtrukus.

Mažučiai vėl kniurksėjo: "Mamytė, valgyt labai noliu..." o mamytė irgi vis tą patį kartojė: "Palaukit, vaikučiai, tėvelis parvažiuos, parveš". Mes didesnieji jau tik tylim, tylim, laukiam... Mamytė, kaip paprastai, atsisėdo prie ratelio ir bandė verpti, bet vis sustodama, paleistrankovų marškinių rankovės nusibraukdavo ašaras. Visi pajutome kad kas tokio negerai. Suprantama kad jų kankino ne tik alkis, bet ir baimė kas bus atsitikę su tėveliu ir broliu. O kai vaikai ėmė beveik chorų šaukti, "Valgyt noliu!", mamytė visai kantrybės išėjo. "Ar mėsų atsiųsime jums duosiu!" pusiarsiai drebėdžiu balsu pareiškė ir sukniubo į abi rankas... Visi vaikai ėmė tūpinti luputes ir visi gerklę bliauti. Ir didesnieji traukė me nosis. Visi susispietėme apie mamą. Visi stengėmės arčiau prie jos glaudstis.

Ir štai, kažin iš kur man mintis į galvą puolė bėgti pas vieną šeimą, toliau nuo namų, nes jie turėjo mano amžiaus mergaitę, Damutę. Mamytės pasiklausiau, "Mama, ar galiu bėgti pas Kunigonius?" "Bėgkit, vaikeliai, kur tik akys neša", atsakė mamytė. Aš ir leidausi bėgti ir po valandėlės buvau Kunigonų bute. Teta Kunigonienė buvo geros širdies žmona. Jie irgi turėjo daug šeimynos ir badavimas buvo tais laikais ir jiems ne naujiena. Nežinau ar teta Kunigonienė suprato kad aš buvau taip labai išalkus, bet kaip tik inėjau tuoj paliepė savo dukterei, "Damicele, atriek viešniai šviežios duonos, įpilk pieno puodelį!" Damutė motinos paliepimą greit išpildė, ir štai atneša šiltos duonos riekelę per visą kepalą ir puodelį pieno.

"Kam, Damute, tiek daug?... vos tik prakosčiau, ir maniau tik pusę duonos suvalgyti, nes gėda valgyti tiek daug. Bet kur tau... taip skanu..." Rodos ir už medų duona buvo skanesnė. Ir nei nesijutau kaip visą duonos riekelę sukūšan į burną. Daugiau teta Kunigonienė nesijulė. Pavalgius padėkojau, "Ačiū, teta, už šviežią duoną", ir išsiskubinau namon. Net man dabar veidai kaista pagalvojus kaip labai tada nuskriaudžiau savuosius suvalgydama tiek daug tokios skanios duonos.

Parbėgus namon, radau tėvelį grįžusį ir jau bulvių puodas ant krosnies virė.

Valgant vakarienę, tėvelis ir broliukas pasakojo kaip juos Vokiečiai užklupo, šaukė Halt! ir šaudė. Bet tėvelis paplėkęs arklius pasileido į nežinomą mišką, nesilaikant jokio kelio. Ten jie pūksėjo po sniegą. Rogės klimpo ir kliuvo už kelmų. Bijodami išvažiuoti į lauką, jiedu miškais ir nežinomais keliais, sušalę ir išalkę, vyrai ir arkliai, parsikapstė namon dviem dienom vėliau, kur jų labai, labai laukė bado prispausta šeima.

VARGAS IR GAILESTIS

Tų pačių metų pavasarį, musų tėvelis dar vis važinėjo po tolimus kraštus pirkioti maisto ir sėkly laukams sėti. Mažai tą metų žmonės musų apylinkėje sėjo, bet visgi pradžia pasidarė. Daugiausia tai stengėsi bulvių į žemę įkišti.

Vieną dieną apie pietus, inėjo į musų stūbą aukštas žmogus su tuščiu maišu ant kairės rankos. Jo pavadėdės neminėsiu. Tėvelis jį vadino Simanu ir jis buvo iš Barauskinės.

Simanas inėjęs į stūbą atsistojo prie durų ir stovė. Musų visų akutės nukrypo į tada nepažįstamąjį. Vėliau pasirodė kad tėvelis jį gerai pažinojo, nes tuoj pakvietė, "Prašom arčiau, Simai, kas gero jūsų krašte?"

"Antanėli, gelbėk! Paskolink nors puodą rugių; jau antra savaitė mes duonos nematom. Nusilpome jau visi... Susimildamas..." Simanas maldavo musų tėvelį.

"Bijok Dievo, Simeli, pats matai kokią šėlmyną turiu. Vos galą sū gatu suduriu. Eik, broliu, kur mažiau šeimynos ar ką", atsikabino

RAUDONASIS KRYŽIUS PASIRYZĖS SUKELTI \$125,000,000

Visoje šalyje nustatyta surinkti American Red Cross War Fund \$125,000,000.

Clevelando skyriui nustatyta surinkti \$1,780,000, iš kurių \$1,330,000 eis Nacionalinei Organizacijai, o skyriui savo jurisdikcijoje reikalingo musų tėvelis.

"Bet, Antanėli, tu arklius turi, nuvažiuo-ji..." ir Simas užsisuko, atsidarė duris ir išėjo. Turbut jis susigėdino kad nuo tokios gausios dykūnų norėjo maisto skolinti.

Simanui išėjus visi jautėmės prastai. Apgulėme lankus ir saugojom pas kurį kaimyną jis eis. Žiūrėjo tėvelis ir mamytė. Simanas nuėjo keletu į vieškelį, pasisuko į dešinę ir pajėjo. Paskui apsisuko, pajėjo kairėn. Pagaliau sustojo ir žiūrė tolyn.

Turbūt, tėvelis prisiminė pereinamosios alki ir susijaudino, patampė savo juodus usus ir paliepė vaikams, "Bėgkit, vaikai, ir pašaukit tą žmogų atgal!"

Buvo labai linksma kad tėvelis liepė pašaukti tą žmogų atgal, nes supratome kad duos jam rugių. Net keli pasileidome bėgti link Simano, šaukdami, "Dėde, sugrįžk! Tėvelis rugių paskolins!"

Simanas sugrįžo. "Dėkui, Antanėli, dėkui", ir apsišluostė Simanas savo ašarotas akis. Tėvelis trukčiojo nosim ir kraipė usus, pasibraukdamas tai viena ranka tai kita per veidą.

"Ką čia dėkavoji, Simeli, bene aš tau atiduodu. Ir tik skolintu ta sąlyga kad pats su manim važiuosi ir atpirksi. Pasipirksi dar ir sau", aiškino tėvelis. "Suprantu, sunku be arklių. Kad perkunas tuos velnius išdažytų... atimti žmogui paskutinį gyvulį", rugėjo tėvelis.

"Taip, Antanėli, geras arklys buvo tai atėmė. Sunku, Antanėli. Dėkui, Antanėli", pritarinėjo Simanas.

Sekantį ketvirtadienį, dar neprašytus, Simas jau buvo pas mus ir sudėję tėvelio ratus išvažiojo maisto įieškoti.

Tai matote, brangūs skaitytojai, koki nemalonūs Didžiojo Karo prisiminimai. O jų yra dar daug skaudesnių ir baisesnių, nekaltų žmonių kranju sutaškytu.

zuvusių už Lietuvos laisvę paminklas Kaune

giems darbams liks \$450,000. 1942 metais vietinis skyrius surinko \$1,300,000. Šių metų kvota yra 33 nuosimčiai didesnė negu pernai.

Aukų rinkimas eis per korporacijas, namus, dirbtuves ir plačioje

apielinkėje. Iš viso Nacionalio Raudonojo Kryžiaus surinkty pinigų 65 nuosimčiai eis Amerikos ginklų jėgų patarnavimui.

Raudonasis Kryžius šelpia reikalingas paramos kareivių šeimoms

SIDABRINĖ LIETUVA

(VASARIO 16-TOS PROGA)

Rašo Petras Juknys, U. S. Kareivis.

Ten kur miškai griaudžiai ošė, Andra laužė ažuolus didžius, Lietuvis, vargo niekad nebojė, Gimdė svietan vyrus milžinus.

Ogi brangi, graži ir maloni toji Lietuva! Puikios Dubysos pakrantės, srauniai tekanti Nemuno vaga, tėviškės numindžioti takai...

Garsi savo istorija, didžiū žemės plotu, kadaise buvo Lietuva. Nuo jūrų iki jūrų — nuo Baltijos iki Juodųjų! Žymi savo karžgiais ir laimėjimais mušiais.

Vytautas Didysis sumušo kryžiuočius Žalgirio mūšinyse; Algirdas visada nugali Totorių Ordas...

Graži Lietuva savo kalnais ir upių paukštimis, svajingai savo gamta; skambios josios dainos ir širdį gudožianti aplinkuma...

Laisvės ir Nepriklausomybės gyvenimo metais Lietuva tarpo ir augo kulturoje, moksle, žemės ūkyje, bendroje produkcijoje. Klestėjo savoje literaturoje, svarbią rolę lošė ekonomijos ir politikos pasaulinėje rinkoje.

Pasiluosavus iš Rusų šimtmečio jungo ir drąsių šūkių paskelbus pasauliui savo Nepriklausomybę, Lietuva per 25 metus pažengė milžiniškai šuoli savo gyvenime. Diena vijosi dieną, metai vijosi metus, ir Lietuvos paveikslas gražesnis darėsi...

Karo ruteriotas kraštas buvo iš nuodėgių prikeltas. Tat vis to kantraus ir dirbančio Lietuvos pastangos!

Šio antro Fasaalio Karo trijų metų laikotarpį Lietuva pergyvena antrą okupantų žiauria leteną... Visas pasaulis paskendęs karo liepsnoje. Lietuva irgi kovoja Atlanto Carterio principu.

Didžiosios pasaulio valstybės žino kad Lietuviai myli laisvę ir jos yra verti savo sąžinčių ir atviru parodymu bei prisidėjimu prie ginklų kariaujančių valstybių už visų priešų jungą nešančių žmonių reikalus. Lietuva vėl stas savo laisvo gyvenimo vagon, pažinus vargą, dar didesniu susikaupimu ir pasiryžimu.

Dabar minime Laisvos Lietuvos sidabrines sukaktį. Lietuva nėra mirus. Ji gyva, taip kaip kiekvieno Lietuvos gyvas noras ją Nepriklausomą matyti.

Budėk ir buk tvirtas, Lietuvi! Tavo darbas ir troškimai įkūnys gyvą visumą!

*GERIAUSIA būtų kad musų gyvenimas nebūtų spraudžiamas blogai nusikopijuotomis svetimųjų kraštų programomis, bet kad iš musų gyvenimo būtų sudaromos visos Lietuvos programos.

A. Smetona.

PER TVORA PASIŽVALGIUS

BOLŠEVIKŲ Vilnius redaktorai labai gražiai prisilygino save prie žulikų, kišenvagių. Vilnis pasiėmė išburti vieną Lietuviską laikraštį už nepatalpinimą Prez. Rooseveltui pasiūsto pasveikinimo Stalinui — to laikraščio toks pasiūlgimas, to pasveikinimo nepatalpinimas esąs tai, "žulikiškas", "kišenvagių" darbas, nesąs tas "svarbus dokumentas", pasveikinimas Stalino, įsižiūsta į kišenių ir paslėpta.

Jeigu taip apibūdinama kišenvagiai tai štai kas reikia pasakyti Vilnius pišoriams:

Vilnius pišorai žinojo ir gavo Illinois gubernatoriaus ir Čikagos mayoro proklamacijos Lietuvos Respublikos Dienos Vasario 16. Kituose laikraščiuose tos proklamacijos tilpo, o Vilnius pišorai tuo jų pačių nustatytu žulikišku, kišenvagišku budu tuos svarbius dokumentus paslėpė nuo savo skaitytojų.

ČIKAGOS Draugas talpina štai ką: "Ar Gali Vienas Kacapas Užvaldyti 20 Katalikų?"

Ne, mes atsakysime, negali. Nereikėtų tam kacapai tik užsileisti.

Bet vienas cicilikas užvaldyti 20 katalikų tai gali — ir užvaldė, užkerėjo. Lauksime kokią iš to gims "vaisius".

GRIGAITIS kratosi monopolijų daurytojų garbės. Gal but ryti. Gaila! Štai, Stalinas savo politinę karjerą pradėjo apipildamas Tifliso banko pinigais, ir, žiūrėkite kokią vietą dabar pasaulyje užima! Grigaitis be abejojimo taip pat būtų toli nuėjęs jei būtų turėjęs drąsos toliau nuo monopolio nueiti.

CIRINEUSAS nešė kryžių, o Lietuviskai katalikai neša cicilikus ant savo sprando. Cirineusas pelnė dangaus karalyste, o Lietuviskai katalikai pelnys — ką?

KOKS TEN Pflaum Čikagos Times pareiškė kad Lietuva bus atiduota Sovietams po karo. Tas labai patiko bolševikų Vilniai — jai Pflaumo uskusas saldnesnis negu Lietuviskos širdies medus.

"**KAI BUS PINIGŲ**", socialistų Naujienos rašo, "Amerikos Lietuvių Taryba galės daug ir veikti". Bet mums regis, prie pinigų reikia dar ir politinio proto. O iš kur tą Taryba gaus?

SV. JURGIO draugija, mums rodo, aną dieną tik Dievą pazerzino paskirdama ligonių lankymo komisijon gydytoją, kunigą ir graborių.

GABALIAUSKAS su savo redakcija ir spaustuve, tikrai kaip toje musų liaudies minklėje: "Merga pirtyje, krūtys lauke".

MEILĖ tai vienintelis žaidimas kurį galima, patamsėje žaisti.

KATALIKŲ Draugas cituoja katalikų šaltinį kaip Krokėlaukyje (Lietuvoje) 1910 metais vaidintą "Šv. Agnietę" ir "Velnias Spastuose". Vaidylos, matyti, buvo pagony, nes šv. Agnietė suvaidino nevykusiai, o Velnias Spastuose veidmainingai vykusiai.

VASARIO 16-TOS MINTYS

Tebuna ši Diena Musų Vilčių Diena

VASARIO 16-ta yra Lietuvos atsikėlimo simbolis. Tai yra Lietuvos triumfo, bet sykiu ir naujų pasiryžimų diena.

1918 metų Vasario 16 dieną Lietuva pasiskelbė nepriklausoma, bet Lietuvos valstybei sukurti, Lietuviškosios žemės laisvei sutvirtinti, dar reikėjo didelių aukų. Nepriklausomybės kovose daug tūkų aukų buvo padėta, daug Lietuviško kraujo išlieta. Tik Lietuvišku krauju pašventinta laisvė virto realia Lietuvos nepriklausomybe. Taigi Vasario 16 d., kuriai sulaukti reikėjo didelių darbų ir pasiūlymų, vis dėlto greičiau žymi pradžią kovų dėl tautos laisvės, o ne jų pabaigą. Bet vistiek Vasario 16 diena yra žymiausia diena Naujosios Lietuvos istorijoje, kadangi ta, o ne kurią vitą dieną visam pasauliui buvo pareikštas Lietuvos noras būti laisvai.

Tačiau Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas nebuvo Lietuvai toks laimingas koku buvo eilės kitų tautų prisikėlimas. Tuo tarpu kai kitos tautos gana lengvai išgavo viso pasaulio pripažinimą ir visas joms priklausiančias žemes, Lietuvių tautai iki pripažinimo teko praeiti ilgą kelią, o visų priklausiančių žemių Lietuvai iki pat galo nepasiekė atgauti. Ką gi ir bekalbėti. Latvių ir Estų tautos, kurios niekuomet istorijos bėgyje nebuvo buvusios nepriklausomos, galima sakyti, be jokių kivičių atgavo visas Latvių bei Estų gyvenamas sritis ir net daugiau. O Lietuvių tauta, sukurus tokia didingą istoriją, senovėje siekus nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų, neatgavo gryniausia Lietuviškų sričių ir savo sostinės Vilniaus.

Taigi visuomet kai tekdavo švęsti Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą — minėti Vasario 16-tą, greta džiaugsmo Lietuvio sielą paliesdavo ir liudės. Ir kaip gi nelūdi: Lietuvos sostinė tebebuvo Lenkų pavergta. Žymusis Lietuvos poetas Maironis trumpai savo gilia poezija buvo apibūdinęs Vilniaus reikšmę Lietuvai. Jis sakė: "O Vilniaus neužmiršk Lietuvai! Čia ne tik tavo praeitis, čia tavo irgi ateitis, čia kova vedama už buvį". Taigi greta didingų Vasario 16-tos iškilnių, kurių metu Lietuvių tauta dėkodavo Apveidai už laisvės grąžinimą, kiekvieno tikro Lietuvos širdį nuolat judindavo nemirtingi Maironio žodžiai: "O Vilniaus neužmiršk Lietuvai".

Tiesa, vieną Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktį — 1940 metų Vasario 16 dieną — yra tekę švęsti sykiu Kaune ir atgautame Vilniuje. Bet tuo metu jau ėjo dabartinis pasaulinis karas, Lietuvoje jau stovėjo bolševikų igulos, ir, švenčiant Lietuvos nepriklausomybės sukaktį, šian bei ten jau buvo matyti iš Azijos atgabentų Rusų karių, kurių suploti Mongoliški veidai neramino nei vieną. Taigi nepriklausomybės paskelbimo sukakties minėjimo skaidrią nuotaiką tuo metu jau drumstė Rusiškai-Aziatiškas rukas. Buvo ir eilė kitų faktų kurie į džiaugsmo dainą buvo įnešę žymiai liudnų gaidų. Stalinas negrąžino Lietuvai lietuviškiausių sričių, Hitleris maždaug prieš metus buvo iš mūsų išplėšęs mylimą Klaipėdą ir Klaipėdos kraštą. Taigi 22-ry nepriklausomo Lietuvos gyvenimo metų sukaktuvės, nors ir atšvestos Kaune ir Vilniuje, buvo ne tokios kokios būtų galėjusios būti jei sostinė ir Lietuva būtų grįžus draug su visomis Lietuviškomis žemėmis ir jei Lietuvai nebūtų grąšę išoriniai pavojai.

Bet jei Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukaktys negalėjo būti švenčiamos be liudėsio šešėlio, kai Lietuva tebebuvo nepriklausoma, tai tuo labiau dabar, kai dangelis geriausių Lietuvos sunų yra išstremti į Sibirą, kuriame kenčia šaltį ir badą, išvežti darbus Vokietijon, arba jau senai yra žuvę nuo barbariškos bolševikų rankos, o pati Lietuva kenčia kietą Vokiečių okupaciją, Lietuvos nepriklausomybės sukakties minėjimas tegali būti pasiryžimo būti laisviems atnaujinimas.

Šių metų Vasario 16 dieną ir praeitį mes teturime žiūrėti kaip į įjėgų šaltinį ateities kovoms. Džiaugsmingoms nepriklausomybės paskelbimo minėjimo iškilnėms šią Vasario 16-tą vietos būti negali. Šymet mes tegalime garbiai pakartoti Lietuvos Himno žodžius: "Is praeities Tavo sunų te stiprybė semia". Taip, is senosios praeities, is senos Didžiosios Lietuvos, ir is naujos praeities, is naujos Nepriklausomos Lietuvos.

Kokios gi Lietuvos ateities viltys? Visi mes tikime kad Lietuva vėl bus nepriklausoma. Bet šiandien dar nesimato Lietuvai jokių pragiedrėjimų, šiandien mes dar negalime sušukti, kaip kitu kart yra sušukę Maironis: "Laikai jau mainos, buvo pikti, nušvis kiti Lietuvai, musų tėvy-

nei!" Tikrai, jau greit bus treji metai kai Lietuva neteko laisvės, o mums savo vyriausybės neleista turėti, kaip leista eilei kitų kraštų. Negana to, pernai vasarą Anglai išbraugė iš diplomatų sąrašo Lietuvos atstovą Londone. Kodel? Ogi todėl kad Lietuva, budama maža, be jokios reikšmės faktiniam šio pasaulio karo nūlėmumui turėti negali. Antra vertus, Lietuvos pasiuntinybės Londone išbraukimas be abejo bolševikų buvo įvertintas kaip džentelmeniškas Anglų gestas. Iš viso, bolševikų stiprėjimas Lietuvai nieko gero nežada. Kiekvienas Lietuvos visa širdimi trokšta kad Amerika ir Anglija supliktų Vokiečius ir kad Vokiečių vieton Lietuvon ateitų Amerikos ir Anglijos kariuomenė. Bet kiekvieną Lietuvį nukrato šiurpas kai jis pamato kad Vokiečio vieton ir Lietuvą ateis bolševikas. Nes prieš Vokietį Anglai su Amerikiečiais yra pasiryžę kovoti iki galo, bet bolševikai yra jų sąjungininkai, tai kas gi juos beiskrapstys is Lietuvos, jei jie ten išsiroglintų?

Tačiau yra ir šviesesnių pusių. Tai teisingumo klausimas. Teisingumas gi musų pusėje. Nejaugi, jei šis karas vedamas teisybės ir laisvės varden, Lietuvos teisės būtų užmirštos? Is kitos pusės, pamiršus Lietuvos teises būtų nusižengta principui. O vieną kartą principą sulaužius, kas juo betiktų?

Visa tai turėdami galvoje, mes tikime kad šviesieji Amerikos ir Anglijos vyrai — Prezidentas Roosevelt ir Churchill — kurie žino viską ir mato toli, teisingai nuspręs ir Lietuvos bylą.

Taigi, tebuna šių metų Vasario 16 diena Vilties diena. Paminėkime ją rimtu susikaupimu ir, tęskime Lietuvos laisvės kovą.

Kaz. Rimvydis.

ATEIS PAVASARIS

Ateis pavasaris šiltutis —

Tikrai, tikrai ateis.

Vipės šiaurys per žiemą putės,

Kuomet ji saulė teis!

Ir vėl kupės pasaulio veidas

Jura jaunų žiedų;

Kur vakar tryško vienas žiedas,

Rytoj ten plėsis du.

Vėl tu ir aš, ranka į ranką,

Išeisim į laukus —

Zingsniuosis per žieduotą lanką,

Ir pinsim vainikus.

* * *

Atleiks pavasaris sparnuotas,

Ir dainos vėl aidės;

Bet žiedas speigo sužalotas

Jau niekad nežydės...

Nadas Rastenis.

•LIETUVOS atstatymas visų daugiausia pareina nuo musų pačių susipratimo: tiek gausime laisvės kiek pasirodysime jos verti esą, kiek mes, numanydami šių dienų sąlygas, mokėsime į ją ineiti.

•TURIME atsiminti jog is visų srovių, yra dar viena srovė, vyresnė už visas. Jei to nepripažintume tai nebūtume tauta, o vien sektų arba atskalų palaidas skaitmuo.

—A. Smetona.

•NORINT susiprasti, reiktų grįžti ant to pamato ant kurio stovį pasisakė Maskviečiai studentai (ant Lietuvos pamato), ir pažiuoti kairėn ir dešinėn pusėn Lietuvio akimis.

—A. Smetona.

•TAUTYBĖ nei kiek nepriestariauja nei bažnyčiai. Priešingai, ji liepia, isako savo valdinams mylėti ir gerbti savo tėvus, taigi ir jų kalbą. Kas gėdisi savo tėvų, jas juos niekina tas nusideda ir tam bažnyčios isakymui.

—A. Smetona.

ESU NESNAUDALIUS

(Leo Gudus)

Dar tas taip neseniai buvo

Kai kovojau su šautuvu.

Lyg praslinko diena laiko —

Ir vėl kiekviena stot prie ginklo.

Bet aš esu nesnaudalis!

Stosiu vėl į savo dalį:

Vysiu priešą kiek galėsiu —

Net jam kulnai tegul risis.

Vysiu Vokietį ar kitą,

Man vis vienas apetitas.

O išvies kai sustosis —

Linksmą dainą uždainsiu:

Lai gyvuoja Lietuva!

Kaunas, Vilnius, Dauguva!

Lietuvos Laisvės Paminklas
Karo Muzejaus Sodelyje
Kaune (jeigu dar
nenugriautas)

PALIAI LIEPTĄ

Paliai lieptą, prie berželio
Viršune nulinkusia
Anksti rytą saulė kelias
Juroj išsitrinkusi.

O už šilo violetų
Vakaro pravirškutų,
Leidžias saulė taip išlėto —
Ilgesiu nugirdyta.

Prie statinių, ten darželyj,
Rožė nusiskynusi —
Sakė, jai šia naktį žalia
Mylimas vaidinosi...

O sodelyj, ten po vyšnių,
Kur snieguose nėrėsi,
Verkė — mielas nesugryžta —
Rankeles užnėrusi...

VIENYBĖS KLAUSIMU

BENDRAS VEIKIMAS GALI MAS, JEI TIK BUTŲ NORIMA

Praeit Didžiojo Karo metu kiekvienas Amerikos Lietuvos žinojo kad vienybės nėra. Žinojo kad katalikai veikia sau, tautininkai sau, socialistai sau. Visi žinojo kad kiekviena srovė turi savo fondą: Katalikai Tautos Fondą, tautininkai Nepriklausomybės Fondą, socialistai Gelbėjimo Fondą. Kiekviena srovė uoliai veikė ir karštai ragino gausiai aukoti į savo fondus. Srovės, kad kartais ir įsileisdavo į griežtas kritikas, vis dėlto darbo nenutrūkdavo. Toks pasidalinimas tasyk buvo net akstinu prie didesnio uolumo dirbti, nes buvo susidarius srovinė konkurencija.

Ką regime šio karo metu? Giriamės turį savo tarpe mekytų, patyrusių veikėjų, gabių laikraštininkų ir vadų. Pasių pas žmones yra nemažiau kaip ano karo metu. Lietuvių akcija dabar lengvesnė nega buvo ano karo metu tuo kad Lietuvių tauta jau visiems žinoma, Lietuva jau yra buvusi virš poros dešimčių metų ant žemėlapių. Anti-tykibinis apjudis musų tarpe yra atslėgęs.

Ar darbas Lietuvos naudai šio se sąlygose eina dabar nešiau

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 25 METŲ SUKAKTU- VĖMS ATSIMINIMAI

Rašo Chemikas P. J. Zuris.

"KAS bus, kas nebus, Lietuvis nepražus", sako sena Lietuvių patarlė. Šiandien kada visas pasaulis paskendęs didžiuliam pasaulinio karo gaisre, mes negalim buti per daug linksni. Ypatinai kada prisimena praeitį du metai su jų žiaurumais ir priepandomis, kada prisimena Rusų okupaciją, klastingumas, žudymai nekaltų musų brolių ir seserų, rekvizavimai sunkiai sukurtų Lietuvos turtų, trėmimas tukstančių motinų, tėvų, atskirų vaikučių į Sibiro tyrus tam kad jie ten išmirtų badu ir kanciomis. Taip prieš mus stovi skausus, žiaurus, liepsnojantis, kraujais nudažytas paveikslas, įglaustas į ironijos rėmus, užvadintas "Sovietų Demokratijs".

Toliau mus liudėsas ima kada matom kad Lietuva yra sutremta, atimti jos likučiai maisto ir drabužio, jos likę vyrai, lyg laukiniai žmonės, yra išvežami darbų batalijonuose į nazių nelaisvę, kada prisimena žiaurus pasielgimai pagiežos prisigėrusių Vokiečių prieš nekaltas moteris ir vaikučius. Štai mes atsidurėm tarpe kuko ir priekalo arba tarpe "gilio jūros ir vėlio". Nežiurint kur mes Lietuviai bėgsim, kur kreipsimės, mus sutinka nelaimės šmėkla. Taip mes apieisti is visų pusių ir net panaudojami lyg mainikavimo daiktas tarpe, tų šalių kurių pareiga yra ginti laisvę, dorą, teisybę ir žmonijos gerovę. Kada šios šalys neparodo padarumo ir geros valios, mes Lietuviai turime teisę tikėti, kaip ir visos mažos tautos musų padėtyje bus tuo priverstos tikėti, patikusios tokias pat sąlygas, kad pasaulyje neliko žmogiškumo garbės, padarumo ir prižadų ištesėjimo garbės, kad vien įjega, kumštis, žvėriškumas tapo pagrindais išsprendimo visų žmonių santikių.

Vienintelis vilies spindulys yra tai Atlanto Čarteris. Be jo jau nebebutų vilties. Bet ir čion jau atsiranda užtamsinimo šešėliai. Jau ir čion vienas kitas, kaip Lippman ir kiti rašėjai, is geros valios ar mums nesuprantamais sumetimais, mėgina interpretuoti ne teisingumo sumetimais, bet linksniavimo pagal "kumštis" pareikalavimus. Taip Lietuvos paveikslas yra skandus, tik lieka vienas, toli kampe užslėptas vaizdas, kuris mus nudžiugina, pateikia viltį, sužadina pasiryžimą ir vėl pakelia musų sielą — tai yra vaizdas kuris buvo taip ryškiai ir amžinai įglaustas Dr. Vinco Kudirkos Lietuvos Himne, "Is Praeities Tavo Sunų Te Stiprybė Semia". Taip, mes ją sėmėm ir sensim, mes musų praeitis liudija ką toki nemirštanti, ką toki neišnaikinama.

Tauta kuri išgyveno tukstančius metų toje pačioje vietoje, kuri matė kilimą Graikų, Romėnų, Skytų, Gotų, Frankų, Sakų ir kitų senovės tautų ir matė jų išnykimą, o vis išsilaikė, mes turim viltį kad ir ateityje suras galimybes išgyvuoti. Tauta kuri pergyveno suvienytą visos Europos karą, po priedanga "krikščionybės", vedamos tai Lenkų, tai kryžiuočių, o nežlugo, turime viltį kad ji gyvuos. Tauta kuri išgelbėjo vakarų civilizaciją nuo didžiojo Khano ir jo Azijatų, mokės vėl apsiginti nuo jo ainių po kitoki vardu, ir su žiauresnėmis priemonėmis pridengtomis klastingais "idealais".

Mums nereikia žengti į gilią praeitį kad atgavus viltį musų ateitai. Tik dirstelkime į šią kartą kurią mes buvom tokie laimingi matyti

ir gyventi. Man apleidus tėvynę vos kudikiu būnant, palikom ją varge, priepaudoje, suvaržyta, be jokių teisių ir tik su mažu tautišku susipratimu, ačiu Vincui Kudirkai ir Aušrininkams bei Varpiečiams. Bet bėgyje vienos kartos Lietuva pasiekė ir įvykdė savo nepriklausomybę, sukūrė valstybę ir ant karo griuvėsių atstatė tautą, kuria gerėjosi visas civilizutas pasaulis. Tai darbas milžinų, idealistų, kuriems rūpėjo Tėvynė, bet ne svetimi dievai.

Jie rado griuvėsius, be namų, be kelių, be mokslo, be ginklų, be tukstantinių valstybei reikalingų įstaigų, o paliko pilnai sutvarkytą šalį. Bėgyje 22 metų Lietuva parodė pasauliui ką laisvi, pasišventę žmonės gali atlikti. Jie butų dar daugiau atlikę jei nebūtų klidomi aršų kaimynų ir grobikų. Taip Lietuva kurė savo valstybę, auklėjo jaunimą, vedė gerą tvarką su savo kaimynais, kurie dėjo pastangas į ją praužti stumti, ir savo tikslu atsiekė.

Kaip praityje taip ir dabar, mes atsielsime savo užduotį ir atsielsime savo tikslą. Mokėjome sutikti kliūtis ir jas pergalėti, mokėsime ir dabar. Po pereitam karui neturėjom patyrusių vadų, įstaigų, mokslo knygų, valstybinio aparato, o šiandien turime ir jau rasim pagrindą ant kurio galėsime statyti savo tautos ateitį, tik turim is savo tarpo prašalinti tranus prisidengusius visokius "kailiniais", kad nesusilpnintų musų tautos pagrindus.

Na, mes vilties nenustojame, semiam tvirtumą is praeities, gerbiame tuos kurie daug prisidėjo prie Lietuvos išlaisvinimo, ugdymo ir auklėjimo. Mes Amerikos Lietuviai nusiėmę kepurės sveikinam gyvus ir mirusius veikėjus ir vadus kurių taip dailiai sukūrė atbudusius musų šalies namą. Sveikinam jos Prezidentą Antaną Smetoną, Aušrininką, laikraštininką ir tą kuris kartu su kitais pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės Aktą Vasario 16, 1918 metais. Mums Amerikos Lietuviams yra garbė jį turėti savo tarpe. Sveikinam tuos kurie pirangę Lietuviams dirvą seniau, ir jau mirę, kaip tai: Vincas Kudirką, Joną Basanavičių, Martyną Yčą, kurio dėka tukstančiai Lietuviai tremtinių išliiko gyvi, tukstančiai jaunimo buvo jo vardu išteigtose mokslo šiose pamokinti, kad grįžę Lietuvon galėtų sąmoningai veikti, ir tt. Turim atminti Dr. Joną Šliupą, uolų, energingą Amerikos tėvynainį, kuris visą amžių veikė kad Lietuva būtų laisva.

Prisimindami visą eilę veikėjų ano Didžiojo karo laikais, mes žinome kad jų sunai šiandien vėl griebis visų priemonių ir vėl nutrenks uždėtą musų tėvynę į jungą ir taps laisvi ir niekam nepriklausomi, tik savo tautos valiai. Mes išmoksim vėl atskirti tikrus Lietuvos sunus nuo demagogų siulančių Lietuvą visokioms konfederacijoms tai su Lenkais, tai su Rusais, tai su Skandinavais. Taip mes pažinome musų tikruosius vadus ir tuos kurie yra ubagai dvasioje ir lyg baikiškai vis nori gautis už svetimų pečių įjėskdami globėjus. Musų didžiausiu globėju yra ryškus tautinis susipratimas, vienybė, ištikimumas musų idealams ir pasišventimas veiklai.

Tat atsimindamas praeitį, turiu viltį kad musų ateitis bus gera, laisva, ir kad Lietuvos trispalvė vėl laisvai plevėsuos Vilniuje, Lietuvos Sostinėje!

negu ano karo metu? Visi matome kad yra kaip syki atvirščiai.

Šio karo meto kalbas ir darbus Lietuvos naudai šauniai atvaizdavo p. V. Širvydas Amerikos Lietuvyje Sausio 30 d., šių metų.

Bandome kalbėti apie vienybę tuo tikslu kad lengviau būtų dirbti. Dalina vienybė turime. Romos Katalikų vadai susiustose-susibučiavo su socialistais ir neva užmezgė vienybę. Kadangi minėti vadai susitarė veikti išvien tik didžiū gultu eina prieš tautininkus ir prieš Lietuvos Prezidentą A. Smetoną, tai pilnos vienybės neturime.

Yra sakoma kad mokyta ir nedamokyta yra nei šis nei tas, arba kad truputis mokslo yra žmogui pavojingas daiktas. Pasirodo kad ir truputis vienybės yra pavojingas daiktas. Musų dabartinė dalina vienybė darbas yra bergždžia. Ar yra tikro pagrindo nusiieiti į pilną vienybę?

Romos katalikų ir socialistų blokas griežtai atsisako kooperuoti su tautininkais ir Prezidentu Smetona. Girdi, p. Smetonos prezidentystė neteisėta, jis "smurtininkas", "fašistas", "uzurpatorius", jis šloks, jis toks.

Kaip tie priekalštai yra menka priežastis atsisakyti nuo

bendro darbo parodo didžiųjų tautų vadų nusistatymas. Visi galvas lenkiame Amerikos Prezidentui F. D. Rooseveltui ir Anglijos premjerui Churchill. Ar jiedu atsisako veikti su Stalinu, kada yra reikalas, nors Stalinis ištikrųjų yra ir diktatorius, ir smurtininkas, ir neteisėtas, ir buvęs Hitlerio talkininkas, ir grobikas, ir religijos slopintojas, ir tt. ir tt.?

Tai ne vienintelis pavyzdys. Suomijai nepakeliui su Hitleriu. Naturališkai jos prieštaliai yra Amerika ir Anglija. Bet kai atsirado proga, su Hitleriu einant, atgauti nuo jos Rusų pagrobtas teritorijas, Suomija ir naudojasi proga. Anglija ir Amerika ineina į Suomijos padėtį ir ją toleruoja.

Dar pavyzdys. Šiaurės Afrikoje Amerikai nebuvo pakeliui su Admirolu Darlanu. O ar Amerika atsisakė su juo kooperuoti?

O pats Stalinas? Ar jam pakeliui su kapitalistinėmis šalimis Amerika ir Anglija? O betgi ar jis atsisakė kooperuoti su tomis šalimis?

Kaip čia dabar rasti išeitį is to užburto rato? Man rodos išeitis yra. Ją nurodo Rooseveltas ir Churchill. Jiedu, budami šiaurės Amerikoje, bandė sutaisyti Prancūzų Generolą De Gaulle ir Gen. Giraud. Nepavyko. Bet nepalikio daly-

ko kaboti ore. Isteigė taip vadinamą "liaison" arba ryšį ir išrinko tarpininkus. Per tuos tarpininkus abu generolai bus kontakte ir koordinuos darbuotę tol kol Prancūzija nebus išlaisvinta is Hitlerio okupacijos.

Ar musų Romos katalikų ir socialistų vadai (kurie irgi atmetė savo priešingas pažiūras ir susitarė) yra ir išmintingesni ir gudresni ir etiškesni už Rooseveltą ir Churchill, kad atsisako kooperuoti su Prezidentu A. Smetona del Lietuvos išlaisvinimo ir jos Nepriklausomybės atsteigimo?

Vienybės šalininkas.

Adm. William H. Stedley, išstojęs is laivyno tarnybos, dabartinis Amerikos ambasadorius Rusijai, apsilankė Artimuose Rytuose apžiūrėti karo reikmenų, čia parodoma važiuoja kariškių "jeep" neįgijau keliu.